

Biblicum

- tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 2 2004 Årg. 68

INNEHÅLL

Redaktionellt. Alvar Svenson.....	49
Inledning till Bibeln – del 10. Profetböckerna (forts.). Stefan Hedkvist	52
Vem är Antikrist? Stefan Sjöqvist.....	62
Kyrka och stat – en aktuell diskussion. Alvar Svenson.....	77
Några ord om den rättfärdiggörande tron. Egil Edvardsen.....	85
<i>Litteratur:</i>	
<i>Seth Erlandsson: Guds Ord och bibelkritiken. SH.....</i>	91
Quattro Bibeln. AS	92
<i>Utblick över samtiden:</i>	
Filmen ”The Passion of the Christ”. AS.....	95
Klyftigare än Gud? AS.....	96
Knutby, ett tidstypiskt drama. AS.....	97
<i>Redovisning av gåvor</i>	100

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Alvar Svenson.

Redaktionskommitté: Alvar Svenson, Stefan Hedkvist
och Egil Edvardsen.

Tidskriften utkommer under 2004 med 4 nummer.

Prenumerationspriset för 2004 är 150 svenska kronor (stud 90 kr).

Norska prenumeranter betalar norska kr 135 (stud 85 n kr).

Finska prenumeranter betalar 17 Euro (stud 12 Euro).

Postgiro Sverige 152335-6

Bankgiro Norge 7877.08.15400

Sampa Bank Finland 800017-70843747

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, S-331 35 Värnamo

E-mail: biblicum@bredband.net

Redaktionens adress:

Alvar Svenson, Klasgatan 10, S-340 14 Lagan.

E-mail: alvar.svenson@swipnet.se

Glöm inte anmäla adressändring.

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

2/2004

Redaktionellt

”Vet du inte att jag har makt att frige dig och makt att korsfästa dig?” Det är Pilatus som hotar Jesus med att tala om för honom vem som har makten av de två. Pilatus vill göra klart att han är den mäktige som gör som han vill. Den anklagade ska förstå att han är i underläge och agera utifrån den positionen.

Det har i alla tider tilltalat människor att vara mäktiga och ha makt. I de demokratiska systemen ska makten ligga i folkets händer, heter det. Varje individ har en röst, varken mer eller mindre; alla ska ha samma rätt, samma makt.

Pilatus hade makt, uppdraget att verkställa lagens dom över brottslingen. Problemet för honom i detta speciella fall var, att han pressades mellan två viljor, sin egen som ville fria och folkets som ville döma till döden. Pilatus hade en känsla för rätt och den känslan ville släppa Jesus fri, för han fann inget ont eller brottsligt hos honom. Men där utanför fanns en samlad vilja hos folkmassan att döma till döden. Där låg makten. Men inför den anklagade måste Pilatus framstå som den, som hade den verkliga makten. Därför vill han ge honom undervisning om att han kunde antingen frige eller döma till döden. Jesus fick, enligt Pilatus' sätt att se på saken, hjälp att förstå hur det verkligen förhöll sig med maktstrukturen.

Detta upprepas i historien när mäktiga män måste klargöra inför varandra och sin omgivning hur framgångsrika och mäktiga de i verkligheten är. Genom sitt handlande vänder de sig till omgivningen med frågan: ”Förstår du hur det förhåller sig, vet du att jag har makt?”

Jesus ser ut som den verkligt maktlöse. Han har inga som kämpar för

hans frihet. Han gör inte motstånd när man gisslar honom. Han spottar inte tillbaka på dem som slår, svär och spottar på honom. Han hade tillsynes alla emot sig. När spikarna drivs genom hans händer och fötter ber han för bödlarna.

Vad Pilatus inte visste, var att framför honom stod den mäktige, den som hade all makt i himmelen och på jorden. Men också här upprepas historien: makten har ibland förblindat denna världens mäktige så att de inte har insett att det är Gud som har makten. Men i årtusenden har kyrkan avslutat sin bön med orden: ”riket är ditt och *makten* och härligheten i evighet”. Det har hon gjort medveten om att det är Gud som slutligen har makten, i evighet. Men Jesus svarade Pilatus: ”*Du skulle inte ha någon makt över mig, om du inte hade fått den ovanifrån*”.

Kyrkan har också varit väl medveten om att det finns andra makter i denna världen. Antikrist har också makt, makt att förstöra och förgöra i Guds rike. Ondskan har också andemakter mot vilka kyrkan har att föra en kamp. Här står Guds rike mot denna världens mäktige ande som vill föra in andra läror och främmande tänkesätt i Guds rike. Den anden vill ifrågasätta vad Gud har sagt och har varit framgångsrik i sitt sätt att argumentera. ”Skulle Gud ha sagt?”, fick våra första föräldrar höra. Hos den moderna, eller för all del postmoderna, människan heter det: ”så trodde dåtidens människa, som hade en helt annan gudsbild än vi har!” Nu vet vi mycket mer och bättre. Utvecklingen har kommit så långt att vi gör vår egen gudsbild och den tar inte hänsyn till urgamla skrifter utan är helt ny och unik för vår tid.

Är då vår tid så unik? Nej, egentligen inte. Kanske tidsandan är mer självgod och människorna mer självupptagna än tidigare. Men det har Bibeln förutsagt om den yttersta tidens människor. ”*Det skall du veta att i de sista dagarna skall det komma svåra tider. Människorna kommer att älska sig själva och vara penningkära, skrytsamma, stolta, hänfulla, olydiga mot sina föräldrar, otacksamma, gudlösa, kärlekslösa, oförsonliga, skvalleraktiga, obehärskade, råa, fientliga mot det goda, falska, egensinniga och högmodiga. De skall älska njutning i stället för Gud och ha ett sken av gudsfuktan men förneka dess kraft. Håll dig borta från dem!*” (2 Tim 3:2-5).

Vi har att ta upp kampen mot all villfarelse och alla lögnare som denna världens gud förblindar människorna med. Det har också våra fäder gjort och genom deras kamp har läran bevarats i bekännelser och dekla-

rationer. Det är också vår kallelse att vara uppmärksamma på alla trender som dyker upp i den kyrkliga debatten. När man tror att man samtidigt kan förneka viktiga läror i Guds ord och ändå vara rätta lärare misstar man sig grovt. Dem som gör vissa utsagor i Guds ord perifera och tillskriver dem mindre betydelse eller rentav anser dem vara oviktiga kan vi redan inledningsvis avfärda som falska lärare. Sådana ska man fly bort ifrån. Det hjälper inte hur mycket ”gott” eller ”goda” frukter deras verksamhet visar på, de är farliga, de ska avvisas.

Därför har vår tidskrift alltid påpekat vikten av att vi är uppmärksamma på vad vi hör och läser. Vi gläder oss över uppmärksamma läsare, gärna i likhet med en läsare av förra numret av *Biblicum*, som gjorde redaktionen uppmärksam på att det felaktigt i Redaktionellt angavs den andra trosartikelns förklaring, när det var den tredje artikelns förklaring som avsågs.

Vår strävan är att vara korrekta också i våra citat av källor som vi vill hänvisa till. Framför allt vill vi sträva efter korrekthet när det gäller den bibliska läran. Vår undervisning ska vara i enlighet med Gamla och Nya testamentets heliga skrifter. Det är det som överhuvudtaget ger oss ett existensberättigande. Det finns så mycket av religiösa tidskrifter och litteratur som inte uppfyller dessa elementära krav. Vi vill påminna våra läsare som inte förnyat sin prenumeration för 2004 att göra det. Alla kostnader stiger i rask takt. Vi hoppas naturligtvis att fler läsare ska komma till och därför behöver vi er hjälp med att sprida vår tidskrift. Man kan också få ett exemplar gratis om man intresserad av bibeltrogen undervisning. Nu önskar vi alla läsare av vår tidskrift Guds välsignelse och en ökad tilltro till den Heliga Skrift.

AS

Profetböckerna

(forts.)

av Stefan Hedkvist

JONA

Jona, Amittajs son, kom från Gat-Hahefer som låg i Sebulons land mellan Genesarets sjö och berget Karmel. Profeten Jona nämns i 2 Kung 14:25 som den profet som förutsade att kung Jerobeam II skulle vinna tillbaka Israels område. Han borde därför ha levt under kung Jereobeam II:s tid (793-753 f Kr) eller tidigare under kung Joas tid (798-782 f Kr). Före Jona hade profeten Elisa förutsagt militära segrar för kung Joas. Efter Assyriens fälttåg mot Damaskus 797 f Kr kunde Joas vinna tillbaka från Ben-Hadad, kungen i Aram, de städer som Hasael erövrade från Israel. Jerobeam II kunde fortsätta utvidga Israels gräns norrut så som Jona förutsagt.

Assyrien var vid denna tid försvagad på grund av inre strider och lokala uppror. Jona blev kallad av Gud och sänd till den stora staden Nineve med ett budskap som krävde omedelbar omvändelse. Kungen i Nineve som hörsammade Jonas budskap borde ha varit någon av kungarna Adadnirari III (805-783 f Kr), Salmaneser IV (782-773 f Kr) eller Ashurdan III (772-755 f Kr). Nineviternas omvändelse räddade dem från att gå under genom sin egen synd. Den fortsatta historien som skildras i Kungaboken ger oss svaret på varför detta skedde. Assyrien blev sparat för att senare kunna fungera som verktyg i Guds hand för att utföra straffdomen över Israel för dess avfall. År 722 f Kr intog assyriska styrkor Samaria och förde bort folket i fångenskap.

Bokens historiska karaktär

Boken innehåller egentligen bara en mening av Jonas profetiska budskap: ”Om fyrtio dagar skall Nineve bli ödelagt” (Jona 3:4). Allt annat

i boken är en historisk återgivning av omständigheterna kring profetens förkunnelse samt en bön. Flera underverk finns återgivna i profetens bok och den har därför varit en tacksam måltavla för otroende och hädare. De har inriktat sig på händelserna i Jona liv för att förlöjliga hela historien och jämföra den med sagor från t ex Grekland och Indien (Bibel 2000). Men deras argument kan inte påverka oss som tror att ingenting är omöjligt för Gud. Han har behagat bekräfta sina profeters och apostlars budskap med stora tecken och under.

I Jonas fall får vi dessutom visshet av Jesu ord. Jesus refererar till profeten Jona som en historisk återgivning och använder händelserna i Jona liv för att framföra en viktig undervisning. Jesus anger Jona som en förebild till honom själv (Matt 12:40; 16:4). Detta gudomliga vittnesbörd undanröjer bibelkritikernas argument som vill framställa Jona bok som en sen legend som inte är författad av profeten själv.

Bokens historiska karaktär vittnar själv om dess sanning. Det är svårt att föreställa sig att en senare författare skulle ha fabricerat de svagheter och brister hos troshjälten Jona som han själv berättar om i sin bok. Jonas bok är inte legenden om Jona utan hans egen berättelse där han också återger hur han först försökte fly från sin uppgift och hur han sedan förargade sig när Gud förbarmade sig över Nineve och straffet uteblev.

Historiska och arkeologiska uppgifter bekräftar också bokens äkthet. Nineve beskrivs som den stora staden, tre dagsresor lång (3:3). Av staden återstår idag ett stort ruinfält med de två ruinkullarna Kujundjik och Nebi Junus omkring 35 mil nordväst om Bagdad. Men det finns tecken som tyder på att dessa ruinhögar bara var ett av flera centra i en stor metropolis – ”den stora staden Nineve”. Andra centra i den stora staden var Dur-Sharrukin (Khorsabad) där Sargon II (722-705 f Kr) hade sitt residens, och Kela (Nimrod, 1 Mos 10:11,12) där Ashur-nasir-pal II (883-859 f Kr) och Salmaneser III (858-824 f Kr) byggde sina palats. Spår av en yttre mur av enormt omfång har återfunnits. Den antike geografikern Diodorus Siculus trodde att Nineve upptog ett rektangulärt område med en omkrets på 480 stadier (91 km). Arkeologen A. H. Layard som gjorde utgrävningar i området i mitten på 1800-talet var inne på samma linje.

Det finns de som tolkar uppgiften i 4:11 om ”120 000 människor som inte kan skilja mellan höger och vänster” som syftande på barn under sju

år. Denna uppgift stämmer väl med det befolkningstal, 600 000, som arkeologerna beräknar för ”den stora staden” Nineve,. Om det antal som nämns i Jona bok syftar också på vuxna så stämmer uppgiften med det uppskattade antalet invånare i det egentliga Nineve (ruinhögarna Kujundjik och Nebi Junus). Inom ”den stora staden” fanns områden för boskapsskötsel för att göra staden självförsörjande i tider av krig. Detta stämmer också med uppgifterna i Jona som nämner mängden djur i staden.

Syfte

Jona bok är motsvarigheten till Apostlagärningarna i Nya testamentet. Den inskräper evangeliets budskap att Gud vill att alla människor, även hedningarna, skall bli frälsta och komma till insikt om sanningen.

Jona bok undervisar oss om att Gud har makt över alla nationer och folk. Framför allt visar boken att Gud är ”en nådig och barmhärtig Gud, långmodig och stor i nåd” (4:2). Guds barmhärtighet sträcker sig till alla människor som han skapat. Guds nåd är oförtjänat, han ömmar för dem som inte kan skilja mellan höger och vänster.

Det fjärde kapitlet är också en varning för den attityd Jona visade, att vara glad över sin egen frälsning men bli förargad över att andra syndare undkommer sitt välförtjänta straff genom att omvända sig. Boken avslutas med att betona att Guds barmhärtighet och frälsningsvilja omfattar alla.

Profetior om Kristus

Utan att själv vara medveten om det blev profeten Jona utvald att bli en förebild till Kristus. Jesus hänvisar till Jona som en förebild till honom själv (Matt 12:39-41). Händelserna i Jonas liv var en förebild till Jesu död, begravning och uppståndelse för att alla världens människor skulle få del av Guds barmhärtighet och nåd.

Innehåll

1. Jonas kallelse, flykt och tuktan, kap 1.
2. Hans bön och bättring, kap 2.
3. Hans budskap och nineviternas omvändelse, kap 3.
4. Hans förargelse och tillrättavisning, kap 4.

MIKA

Mika var verksam under kungarna Jotam, Ahas och Hiskia i Juda rike (mellan 740 och 686 f Kr). Mika är därmed samtida med profeten Jesaja, som han troligen arbetade tillsammans med i Jerusalem. I den hebreiska texten i Jeremia 26:18 stavas profetens namn Mikaja och därför verkar Mika ha varit kortformen av hans fullständiga namn, som har samma betydelse som Mikael, ”vem är som Gud”. Mika kom från Moreset. Staden kallas också för Moreset-Gat (1:14) vilket anger att den låg i Juda rike, sydväst om Jerusalem, i närheten av det filisteiska Gat. Mikas nära samarbete med Jesaja är uppenbart eftersom Jesaja 2:2-4 och Mika 4:1-4 är nästan ord för ord identiska. Det hade varit omöjligt att säga vilken av profeterna som först fick denna syn om inte Jesaja uttryckligen gjort anspråk på det (Jes 2:1). Dessa två profeters samstämmiga förkunnelse blev ett kraftigt vittnesbörd för det upproriska och hårdnackade folket.

Det som nämns om profetens tid i inledningen till Jesaja bok gäller också profeten Mika. Vi kan påminna oss om några viktiga politiska händelser:

- 734-732 f Kr intog den assyriske kungen Tiglat-Pileser III Aram (Syrien) och filisteernas land, stora delar av Israel (Galileen och Gilead) samt ockuperade även delar av Juda rike.
- 722 f Kr föll Samaria och Israel fördes bort i fångenskap.
- 701 f Kr intog den assyriske kungen Sanherib Juda rike och belägrade Jerusalem men lyckades inte inta staden.

Profetens bok

Profeten Mika använder i sin förkunnelse, likt Jesaja, det mänskliga språkets uttrycksformer på ett begåvat sätt. Han använder kraftfulla uttryck, ett levande bildspråk, ordlekar och konkreta illustrationer som folket kunde förstå. Hans förkunnelse karaktäriseras av hans känslighet för sociala orättvisor, avgudadyrkan och tomheten i en ritualistisk gudstjänst.

Boken kan vara ännu ett exempel på hur profeten under slutet av sin verksamhet gjort en översiktlig sammanfattning av det budskap han förkunnat. Boken innehåller tre delar vilka börjar med uppmaningen

”Hör” (1:2; 3:1; 6:1). Han riktar sitt budskap till Juda och Israel och nämner speciellt huvudstäderna Jerusalem och Samaria. När han bestraffar den utbredda avgudadyrkan förutsäger han både Samarias (1:6,7) och Jerusalems (3:9-12) förstöring och folkets fångenskap (1:16; 4:10), men också frälsningen för det sanna Israel (2:12).

Den negativa bibelkritiken behandlar boken som väntat. Man förnekar exempelvis att 4:10 kan ha skrivits av Mika eftersom versen handlar om den babyloniska fångenskapen. Bibelkritiken menar att förutsäggande profetia är omöjlig och därför måste detta ha skrivits sedan händelsen inträffat. Bibel 2000 menar att endast kap 1-3 kan ha skrivits av Mika. Övriga kapitel har tillfogats senare. Bibelkritikerna saknar helt argument för sin förnekelse. Det är inte uttryck för annat än den blinda otron.

Profetior om Kristus

Mika kompletterar Jesajas profetia om jungfrun som skall bli havande och föda en son (Jes 7:14) med att ange platsen där barnet skall födas (5:2). Detta ställe parafraieras av de skriftlärde när Herodes frågar dem var Messias skall födas (Matt 2:5-6). Mika beskriver också Kristi rike i 2:12-13; 4:1-8 och 5:4-5. Kristus Konungen skall skänka ro och frid åt sitt folk och hans välde skall sträcka sig intill jordens ändrar.

Observera också profetens visshet om Guds nåd och frälsning, 7:7,18.

Innehåll

1. Juda och Israel kallas till omvändelse, kap 1,2.
2. Bestraffning av dem som tyranniserar och vilseleder folket, samt ett löfte om Messias, kap 3-5.
3. Undervisning om sann gudsfruktan och de rättfärdigas slutliga salighet, kap 6,7.

NAHUM

Profeten kallas elkoshiten Nahum, vilket innebär att han kom från Elkosh. Det är inte möjligt att med säkerhet avgöra var denna stad låg. Det finns en syrisk version av Gamla testamentet där det i en not anges

att Elkosh låg inom Simeons gränser. Nahum var verksam efter Israels undergång vilket också talar för att han kom från Juda område.

Nahum betyder ”tröst” och är en variant av namnet Nehemja som betyder ”Herren tröstar”. Profetens namn passar hans budskap. Det var en tröst för Guds folk att höra att Guds folks fiender inte skulle ha framgång utan bli straffade för sitt hat och sin grymhet.

Profeten Nahum nämner i kap 3:8-10 No-Amons undergång. Nahum säger att det skall gå Nineve som det gick No-Amon. No (Hes 30:14) eller No-Amon (guden Amons stad) syftar på huvudstaden i Egypten (Tebe, Luxor). Assyriens kung Assurbanipal härjade staden med sedvanligt resultat 663 f Kr. Nahum skrev alltså sin bok efter denna händelse. Under Psamtik I, från 654 f Kr, började staden återhämta sig. Om Nahum hade skrivit efter 654 f Kr skulle hans argument ha försvagats. En stad under återuppbyggnad utgör knappast ett varnande exempel. Vi kan alltså datera Nahums bok till den tidsperiod Tebe låg i ruiner, 663-654 f Kr.

Nahums tid och budskap

Nineve representerade Assyrien. De assyriska kungarna gjorde sig kända som ytterst grymma krigsherrar som skadeglatt triumferade över de besegrades öde. Den assyriska krigsföringen kännetecknades av brutalitet. De besegrade folkens ledare torterades och stympades innan de avrättades, flåddes och skinnen spändes upp på stadsmuren (Assurbanipal). Skallar av halshuggna travades vid stadsmuren. Lemlästade kungar hölls fjättrade i kennelliknande anläggningar i Nineve. Städer plundrades, brändes och människor och djur massakrerades (3:1). Hela folk rycktes upp med rötterna och deporterades till andra delar av det assyriska imperiet. Inte undra på att fruktan för assyrierna föll över alla grannfolk.

Jona hade blivit sänd att förkunna den stora staden Nineves nära förestående förstörelse. Nineviternas omvändelse förhindrade undergången för en tid. Men snart efter Jonas verksamhet återföll Nineve till grymhet. Gud använde Assyriens kungar till att utföra straffdomen över Israel. Samaria föll 722 f Kr och folket fördes bort i fångenskap. Den assyriske kungen Sanherib intog och plundrade städerna i Juda år 701 f Kr och belägrade Jerusalem utan att lyckas inta staden. Denne kung

utvidgade den egentliga staden Nineve och gjorde den till Assyriens huvudstad, vilket den förblev fram till undergången 612 f Kr. Assyriens storhet (och grymhet) nådde sin kulmen under kung Assurbanipal (669-627 f Kr). Därefter gick imperiet förvånansvärt snabbt mot sin undergång. År 612 f Kr förstörde mediska, kaldeiska och skytiska styrkor Nineve i grunden. Det blev slutet på det mäktiga assyriska riket som med sina barbariska metoder terroriserat Främre Orienten i två århundraden (3:19). Nineve blev aldrig återuppbyggt utan fick sin grav under raserade murar, palats, tempel och flodslam (1:14).

När Nahum profeterade var Assyrien världens mäktigaste rike och utgjorde ett reellt hot mot Juda. Den assyriske kungen Esarhaddon hade mottagit titeln ”kung av Egypten” och hans efterträdare Assurbanipal hade förstört Egyptens huvudstad Tebe. Vid den tid Nahum profeterade regerade även Assurbanipals tvillingbror Shamash-shum-ukin i Babylon. Det grymma imperiet sträckte sig alltså från norra Afrika till Persien. Mänskligt sett kunde ingenting hota Assyriens maktställning. När Nineve stod på toppen av sin storhet förkunnade Nahum ett otroligt budskap för Juda folk – Nineve skulle förstöras. Redan i början av sin bok besvarar han de frågor som åhörarna förväntades ställa. Varför skall Gud förstöra den stora staden Nineve? Svar: det är oundvikligt, eftersom Guds helighet och rättfärdighet inte är överksam utan straffar Guds fiender (1:2,3). Kan Gud verkligen förstöra det mäktiga Nineve? Svar: ja, ty han är allsmäktig (1:4-6). Vad kommer att hända med Guds folk när Gud låter sin vrede brinna? Svar: Gud skall vara en tillflykt för alla som flyr till honom (1:7).

De arkeologiska utgrävningarna vid Kujundjik (Nineve) har bekräftat många detaljer i Nahums beskrivning av Nineves undergång:

- Nahum förutsäger att staden skall bli belägrad (3:14). Nineve blev belägrat under tre månader och föll i månaden Ab (juli/augusti). Belägringen gav invånarna tid att förstärka befästningarna, som Nahum förutsagt. Rester av en i hast uppförd inre mur har återfunnits med samma omfång som staden hade innan Sanherib utvidgade den. Man hade även inifrån byggt igen stadens portar med tegelmurar.
- Tre gånger förutsäger Nahum att Nineve skall förstöras i en över-

svämning (1:8; 2:6,8¹). Genom staden flöt en biflod till Tigris, Khosr, vars flöde reglerades av en damm som Sanherib byggt uppströms samt av ett kanalsystem i staden. Tigris hade på 600-talet f Kr ett annat förlopp än idag. Flodbädden låg nära stadsmuren i sydväst. Dessutom fanns ytterligare en biflod, Tebiltu, vars läge på 600-talet är osäkert men som sannolikt flöt parallellt med Khosr norr om staden, gick in genom staden i norr och följde den sydvästra stadsmuren på sin väg ut ur staden för att förenas med Tigris. Problemen med den under högvatten vilda Tebiltu är omvittnat i assyriska källor men var och en av dessa tre floder kunde vid högvatten orsaka staden problem. Observera att Nahum talar om mer än en flod i 2:6. Efter regntiden i mars nådde floderna sitt största vattenflöde i april/maj, alltså under Nineves belägring. Troligtvis blev dammarna som Sanherib byggt för att reglera vattenflödet i Khosr förstörda av fienderna. Denna flod kan då ha svept med sig en stadspart i nordöst, underminerat muren, och översvämmat staden på sin färd ut genom stadsmuren i sydväst. Vid utgrävningarna har man funnit sediment efter en översvämning.

- Upprepade gånger förutsäger Nahum att Nineve skall förstöras genom eld (1:10; 2:14; 3:13,15). Både utgrävningarna av Sanheribs palats och Nubu-templet visar att dessa förstördes av eld. Många platser på sydöstra sidan av staden är täckt av ett ca 5 cm tjockt lager aska.

Dessa exempel visar på exaktheten i de förutsägelser Nahum frambar i en tid då ingen ens kunde ana att Nineve skulle gå under. Exaktheten i förutsägelseerna och deras uppfyllelse är en bekräftelse på Guds ords sanning och bokens gudomliga inspiration.

Syftet med Nahums profetia är att trösta Juda folk som fått lida mycket på grund av de högmodiga assyriska kungarna och som sett det öde som drabbat Israel.

¹ I SFB översätts 2:8 ”Nineve var sedan gammalt som en vattenrik damm, men nu flyr vattnet bort.” Men det är osäkert om texten säger att det är vattnet som flyr bort. Uttrycket kan lika gärna syfta på människor som flyr (för vattnet), vilket bättre passar bilden av Nineves förstörelse som tecknas i 1:8 och 2:6.

Profetior om Kristus

Nahum 1:15 är ett löfte om att den rätta gudstjänsten och förkunnelsen av Guds ord skall förbli i Juda. Men det är också en profetia om hur evangeliet om Jesus Kristus skall bli förkunnat. Nahum talar här på samma sätt som Jesaja i 52:7, vilket Paulus citerar i Rom 10:15.

Innehåll

1. Guds nitälskan, makt och majestät förkunnas, kap 1.
2. Profetia om Nineves förstörelse, kap 2.
3. Orsaken till Guds oundvikliga straff, kap 3.

HABACKUK

Habackuk skriver att han är en profet och mycket mer än så vet vi inte om honom. Man kan av 1:5, 6 dra slutsatsen att han var samtida med Jeremia och verkade under kung Josias tid. Fast Habackuks förutsägelse av kaldéernas invasion verkade otrolig när han framförde den så skulle den generation som hörde honom själva få se den. Troligtvis levde Habackuk själv så länge att han fick se kaldéernas första invasioner 605 f Kr och 597 f Kr.

Profetens bok

Habackuks bok är unik i den meningen att den inte sammanfattar profetens förkunnelse för folket utan skildrar ett samtal mellan profeten och Gud. Först klagar profeten inför Gud över all den ondska han ser i Juda och undrar hur Gud kan låta sådant pågå ostraffat. Gud svarar att han skall använda kaldéerna för att straffa Juda. När profeten hör detta undrar han hur Gud kan använda ett så ogudaktigt folk för att straffa dem som trots allt är mer rättfärdiga. Gud svarar att när han utfört straffet mot Juda skall han straffa kaldéerna på grund av deras avgudadyrkan och grymhet. Guds löften skall inte gå om intet på grund av straffdomen över Juda utan de troende skall bli frälsta. Habackuks svar är en bön som beskriver hur Gud uppenbarat sin vrede och sin nåd och avslutas med en bekännelse och lovsång.

Fast boken skildrar ett samtal mellan profeten och Gud är den inte

någon privatskrift som av en händelse blivit offentlig. Boken är skriven för Guds folk. Habackuk representerar de troende i Juda och hans skrift svarar på de frågor som de troende brottades med för att förstå Guds handlingar. Habackuks bön och lovsång blev också en del av Guds folks offentliga bekännelse. Det förstår vi av den liturgiska anvisningen i 3:1.

Profetior om Kristus

Profeten säger klart i 3:18 vad som är källan till hans glädje mitt i all bedrövelse: ”Men jag vill jubla i Herren *och glädja mig i min frälsnings Gud*” (alternativ översättning: ”glädja mig över min frälsnings Gud”).

Paulus citerar Habackuk 2:4 både i Rom 1:17 och Gal 3:11 för att visa att vi blir frästa av Guds nåd genom tron på Kristus och inte på grund av gärningar.

Innehåll

1. Titel och profetens första klagan över folkets ondska, 1:1-4.
2. Gud svarar att straffet kommer genom kaldéerna, 1:5-11
3. Profetens andra klagan över att Gud kan använda ett så ogudaktigt redskap, 1:12-2:1.
4. Gud svarar att kaldéerna skall straffas och de troende bli frälsta, 2:2-20.
5. Habackuks bekännelse och lovsång, kap 3

Vem är Antikrist?

av Stefan Sjöqvist

Läran om Antikrist

I den lutherska dogmatiken (den kristna trosläran) brukar man inte ta upp ämnet Antikrist under avdelningen De yttersta tingen (eskatologi) utan under avdelningen Predikoämbetet. Förklaringen är troligen att man menar att Antikrist är inget vi väntar oss i framtiden. Johannes skriver:

”Och liksom ni har hört att Antikrist skall komma, så har redan nu många antikrister trätt fram. Av detta förstår vi att den sista tiden har kommit” (1 Joh 2:18).

”... Antikrists ande, som ni har hört skulle komma och som redan nu är i världen” (1 Joh 4:3).

Johannes talar om antikrister som har trätt fram och om att Antikrists ande redan är verksam. Men han talar också om att en Antikrist skall komma. Enlig den lutherska dogmatiken har han redan varit verksam i över tusen år. Det är troligen därför man inte satte in läran om Antikrist under avdelningen De yttersta tingen utan under Predikoämbetet. De yttersta tingen handlar om det som skall hända i samband med och efter Kristi ankomst.

Begreppet Antikrist

I modern svenska har förledet *anti* kommit att betyda 'motsats till'. Man talar om antibakteriell, antiseptisk, antikommunister och antirasister. Är man anti, så är man motsatsen till något. Språkutvecklingen har ibland hos vissa lett tankarna lite fel. Ibland har vissa apokalyptiska förkunnare målat ut Antikrist som motsatsen till Kristus och så har bilden uppstått att han skulle vara näst intill djävulen själv, d v s uppenbart ond. Det har gjort att folk har blivit blinda för hur den verkliga Antikrist egentligen gestaltar sig. Man har inte trott Antikrist om att vara den han är, för han är ju så god och snäll. Antikrist måste ju, menar man, på alla sätt, även utåt, gestalta sig som den verkliga motsatsen till Kristus.

Så sker i exempelvis filmen *Omen*, som målar upp sensationsfilmandets bild av Antikrist som en verklig djävul.

Men på grekiska, som är Nya testamentets grundspråk, betyder inte anti 'motsats'. Anti betyder snarare 'istället för'. Precis tvärtemot vad man föreställer sig ska Antikrist alltså inte gestaltas som den direkta motsatsen till Kristus utan en som ger sig ut för *att ersätta honom*, som träder upp och kommer i hans ställe, en Kristi ställföreträdare. Visst blir han en sorts motståndare till sann kristen tro. Men inte uppenbart i allas ögon.

I Uppenbarelseboken beskrivs Antikrist med orden "*Och jag såg ett annat vilddjur stiga upp ur jorden. Det hade två horn som ett lamm men talade som en drake*" (Uppb 13:11). Lamm eller får är bilder av kristna. Antikrist beskrivs som ett lamm, även om hans tal är som en drakes – d v s av ondo. Obibliska läror beskrivs i Bibeln som "*onda andars läror*" (1 Tim 4:1). En del förundrar sig över att man kan kalla till synes fina kristna människor för falska profeter. Man tycker att de borde uppträda som ovanligt ondskefulla människor. Men när Bibeln beskriver de falska profeterna så är det inte med vargars utseende. Kristus säger: "*akta er för de falska profeterna, som kommer till er klädda som får men i sitt inre är rovlystna vargar*" (Matt 7:15).

De är klädda som får, d v s de ser ut som verkliga kristna. De har ofta en kristens kännetecken med ett fromt leverne o s v. Kristus manar oss därför att se upp. För man kan inte alltid direkt se på deras yttre vad de är. Ibland kan de tala på ett fint och fromt sätt. Paulus varnar för dem som "*med milda ord och vackert tal bedrar ... godtrogna människor*" (Rom 16:18).

I Johannes första brev kallas de doketiska förkunnarna (som förnekade att Kristus var Gud kommen i köttet) för antikrister; Johannes säger att Antikrists ande är verksam. Men han talar också om Antikrist som en som skulle komma. Antikrist beskrivs inte så ingående i Johannesbrevet. Desto mer beskrivs han i 2 Tess 2. Han kallas där laglöshetens människa. Vi skall hämta hans kännetecknen från den texten. Ordet Antikrist förekommer inte här; det finns bara hos Johannes. Men i Johannes första brev beskrivs inte hur Antikrist ser ut. Det berättar bara om hur antikrister trädde fram och om hur Antikrists ande agerade på den tiden, bland annat i doketismen. Men Johannes talar tydligt om

en person som skall träda fram som kallas Antikrist. I 2 Tess 2 talas om laglöshetens människa och det finns ingen anledning att anta att denna person, som skulle komma, är någon annan än Antikrist.

1. Ett avfall från tron

”När det gäller vår Herre Jesu Kristi ankomst och hur vi skall samlas hos honom, ber vi er, bröder, att inte så plötsligt tappa fattningen och bli skrämnda, vare sig av någon ande eller av något ord eller brev, som påstås komma från oss och som går ut på att Herrens dag har kommit. Låt ingen bedra er på något sätt. Ty först måste avfallet komma och laglöshetens människa, fördärvets son, öppet träda fram” (2 Tess 2:1-3).

Den ställning som Antikrist har betecknas som ett avfall. Det handlar alltså inte om en politisk förändring utan en andlig. Laglöshetens människa driver falska läror inom kristendomen som förleder människor från den kristna tron.

Den falska läran beskrivs i verserna 9-12: *”Den laglöses ankomst är ett verk av Satan och sker med stor kraft, med lögnens alla tecken och under och med all slags orättfärdighet som bedrar dem som går förlorade, eftersom de inte tog emot sanningen och älskade den, så att de kunde bli frälsta. Därför sänder Gud en kraftig villfarelse över dem så att de tror på lögnen och blir dömda, alla dessa som inte har trott på sanningen utan njutit av orättfärdigheten”.*

Sanningen finns där, men Antikrist bedrar med lögnen. Det sker alltså i ett sammanhang där sanningen finns. Men lögnen kväver sanningen. När man tror lögnen så straffar Gud med förhärdelse så att villfarelsen kommer över dem. Dessa saker är viktiga att betona i en tid då vissa rörelser beskriver Antikrist enbart som en politisk ledare. I den här texten finns inte ett spår av politiskt ledarskap. Det handlar om en villolärare som bedrar.

I Bibeln betecknar ordet *avfall* heresi eller falsk lära, att man faller ifrån den ursprungliga apostoliska och bibliska tron. *”Men Anden säger tydligt att i de sista tiderna kommer somliga att avfalla från tron och hålla sig till villoandar och till onda andars läror” (1 Tim 4:1).*

Genom denne andlige ledare förs människor från tron på Kristus allena till en falsk tro.

2. Antikrist sätter sig i Guds tempel

I vers 4 i 2 Tess 2 beskrivs Antikrist som ”*motståndaren som förhäver sig över allt som kallas gud eller heligt, så att han sätter sig i Guds tempel och säger sig vara Gud*” (2 Tess 2:4).

Antikrist har alltså sitt säte i Guds tempel eller Guds hus. I nya förbundet syftar det på den kristna kyrkan. Templet som fanns i Gamla testamentet revs år 70 e Kr och skall aldrig återuppbyggas eftersom denna svaga bild eller skugga har fått sin uppfyllelse i Kristi offertjänst och den kristna kyrkan.

”*Ty Kristus gick inte in i en helgedom som är gjord med händer och som bara är en bild av den verkliga helgedomen. Han gick in i själva himlen för att nu träda fram inför Guds ansikte för vår skull. Inte heller gick han in för att offra sig många gånger, så som översteprästen varje år går in i det allra heligaste med blod som inte är hans eget. I så fall hade han varit tvungen att lida många gånger alltsedan världens grund blev lagd. Men nu har han trätt fram en gång för alla vid tidernas slut för att genom sitt offer utplåna synden. Och liksom det är bestämt om människan att hon en gång skall dö och sedan dömas, så blev Kristus offerad en gång för att bära många synder, och han skall en andra gång träda fram, inte för att bära synd utan för att frälsa dem som väntar på honom. Lagen innehåller endast en skugga av det goda som kommer och inte tingen i deras verkliga gestalt. Därför kan lagen aldrig genom samma offer som ständigt år efter år frambärs, fullkomna dem som träder fram. Skulle man inte annars ha upphört att offra? De som förrättar offertjänsten skulle då redan en gång för alla ha blivit renade och inte längre haft några synder på sitt samvete. Men nu ligger i dessa offer en årlig påminnelse om synder. Ty det är omöjligt att tjurars och bockars blod skulle kunna utplåna synder. När Kristus träder in i världen säger han därför: ”Offer och gåvor begärde du inte, men en kropp har du berett åt mig.” ... Alla andra präster står dag efter dag och förrättar sin tjänst och bär gång på gång fram samma offer, som aldrig kan ta bort synderna. Men Jesus har framburit ett enda syndoffer för alla tider, och han har satt sig på Guds högra sida ... Och där synderna är förlättna behövs det inte längre något syndoffer” (Hebr 9:24-28; 10:1-5,11-12,18).*

Den kristna församlingen och kyrkan liknas vid ett Guds tempel. Paulus skriver till församlingen i Korint: ”*Ty vi är Guds medarbetare, och ni är en Guds åker, en Guds byggnad. Efter den nåd som Gud gav mig har*

jag som en kunnig byggmästare lagt grunden, och en annan bygger nu på den. Men var och en bör se till hur han bygger. Ty någon annan grund kan ingen lägga än den som är lagd, Jesus Kristus. Om någon bygger på den grunden med guld, silver och dyrbara stenar eller med trä, hö och halm, så skall det visa sig vad var och en har byggt. Den dagen kommer att visa det, eftersom den uppenbaras i eld, och hur vars och ens verk är skall elden pröva. Om det verk någon har byggt består provet, skall han få lön. Men om hans verk bränns upp, skall han gå miste om lönen. Själv skall han dock bli frälst, men som genom eld. Vet ni inte att ni är ett Guds tempel och att Guds Ande bor i er?” (1 Kor 3:9-16).

”Den som segrar skall jag göra till en pelare i min Guds tempel, och han skall aldrig lämna det. På honom skall jag skriva min Guds namn och namnet på min Guds stad, det nya Jerusalem, som kommer ner från himlen, från min Gud, och mitt eget nya namn” (Uppb 3:12).

”Vad kan ett Guds tempel ha för gemenskap med avgudarna? Vi är den levande Gudens tempel, ty Gud har sagt: Jag skall bo hos dem och vandra med dem, och jag skall vara deras Gud, och de skall vara mitt folk” (2 Kor 6:16).

”Och låt er själva som levande stenar byggas upp till ett andligt hus, ett heligt prästerskap, som skall frambära andliga offer som Gud tack vare Jesus Kristus tar emot med glädje” (1 Petr 2:5).

”Men om jag dröjer skall du veta hur man bör förhålla sig i Guds hus, som är den levande Gudens församling, sanningens pelare och grundval” (1 Tim 3:15).

Antikrist har alltså sitt säte i Guds tempel eller Guds hus, som är den kristna Kyrkan.

”... motståndaren som förhäver sig över allt som kallas gud eller heligt, så att han sätter sig i Guds tempel och säger sig vara Gud” (v 4).

Man kan inte påstå att ordet Guds tempel skulle syfta på ett hedniskt avgudatempel. Skriften kallar inte hedniska avgudatempel för Guds hus, utan avser den kristna kyrkan.

Antikrist skulle inte vara någon ”laglöshetens hemlighet”, om hans säte vore i ett avgudatempel. Hans ondska skulle i sådana fall vara uppenbar från början för de kristna.

3. Antikrist uppträder som om han vore Gud själv

Han upphöjer sig över alla auktoriteter: ”...motståndaren som förhäver sig över allt som kallas gud eller heligt, så att han sätter sig i Guds tempel och säger sig vara Gud” (2 Tess 2:4).

Han uppträder som om han vore Gud själv. Här ser vi vad som menas med begreppet laglöshet i det här sammanhanget. Det innebär inte att sätta sig emot ordning och auktoritet, utan att sätta sig över religiös och världslig auktoritet. Han gör anspråk på auktoritet och herravälde. Och i templet, Guds hus eller kyrka, träder han upp med anspråk på gudomlig auktoritet.

4. Drivkraften bakom allt detta är djävulen själv

”Den laglöses ankomst är ett verk av Satan och sker med stor kraft, med lögnens alla tecken och under” (2 Tess 2:9).

Som vi sett ovan har somliga målat ut Antikrist som djävulen själv. Men det är fel. Antikrist är inte djävulen. Men hans ”ankomst är ett verk av Satan”. Helt i linje med Antikrists karaktär av att apa efter Kristi rike, bekräftar också Antikrist sitt rike med manifestationer: ”med stor kraft, med lögnens alla tecken och under.” Stor kraft hör till hans rike. Pompa och ståt. Mäktiga uppvisningar som bara anstår en person med anspråk på andligt världsherravälde. Hans styrelse skall alltså kantas av anspråk på gudomliga mirakler. Men de är ”lögnens alla tecken och under”. De kan inte föras tillbaka till Kristus själv utan vilseleder människor. Dessa uppvisningar befäster Antikrists rike för de människor som har vilseförts.

5. Antikrists rike träder fram gradvis

Antikrists ande var redan verksam på apostlarnas tid. Johannes skriver: ”varje ande som inte bekänner Jesus, han är inte från Gud. Det är Antikrists ande, som ni har hört skulle komma och som redan nu är i världen” (1 Joh 4:3).

Och Paulus på samma sätt:

”Redan är ju laglöshetens hemlighet verksam. Han som nu håller tillbaka måste endast först röjas ur vägen. Sedan skall den laglöse öppet träda fram. Men honom kommer Herren Jesus att döda med sin muns anda och förgöra, när han visar sig vid sin ankomst” (2 Tess 2:7,8).

Redan under Jesu tid fanns en maktkamp bland hans egna lärjungar: ”*Det uppstod också en tvist bland dem om vem som kunde anses vara störst. Då sade Jesus till dem: 'Folkens kungar uppträder som herrar över sina landsmän, och de som har makten kallar sig folkens välgörare. Men så skall ni inte handla, utan den störste bland er skall vara som den yngste och den som är ledare skall vara som tjänaren'*” (Luk 22:24-26).

Petrus var tvungen att varna de äldste för frestelsen till makt: ”*Jag uppmanar nu de äldste bland er, jag som själv är en av de äldste och vittne till Kristi lidanden och som också har del i den härlighet som kommer att uppenbaras: var herdar för Guds hjord som finns hos er och vaka över den, inte av tvång utan av fri vilja, så som Gud vill, inte för egen vinning utan med hängivet hjärta. Uppträd inte som herrar över dem som kommit på er lott, utan var föredömen för hjorden*” (1 Petr 5:1-3).

Redan från början fanns makthungriga människor som strävade efter upphöjelse, glans, herravälde och härskarställning i kyrkan. Även folket var redo att upphöja en pastor över en annan.

Paulus skriver: ”*Vad jag menar är att ni var och en på sitt håll säger: 'Jag håller mig till Paulus' eller 'Jag håller mig till Apollos' eller 'Jag håller mig till Kefas' eller 'Jag håller mig till Kristus'*” (1 Kor 1 :12).

Han säger också att det var något som höll tillbaka denna tendens: ”*Kommer ni inte ihåg att jag sade er detta, när jag ännu var hos er? Ni vet vad det är som nu håller honom tillbaka, så att han kan träda fram först när hans tid kommer. Redan är ju laglöshetens hemlighet verksam. Han som nu håller tillbaka måste endast först röjas ur vägen*” (2 Tess 2:5-7).

Man ska inte söka spekulativa svar på frågan utan se enkelt på vad som låg närmast tillhands. För det första fanns fortfarande apostlarna själva kvar i livet. Deras närvaro var garanten för att vargarna inte kunde ta över Kyrkan. Deras herdaroll var inte ifrågasatt i församlingarna. Men Paulus varnar de äldste i Efesus: ”*Jag vet att när jag har lämnat er, skall rovlystna vargar komma in bland er, och de skall inte skona hjorden. Ja, ur er egen krets skall män träda fram och förvränga sanningen för att dra lärjungarna över på sin sida*” (Apg 20:29,30).

En annan faktor var att det romerska riket inte var särskilt vänligt mot de kristna. De skulle aldrig ha accepterat överdrivna anspråk på makt och överhöghet från de kristna. Under de första århundradena när kyrkan var utsatt för en hård förföljelse var inte höga uppdrag i kyrkan

särskilt eftertraktade. Förföljelserna upphörde till stor del på 300-talet. I romarriket blev kristendomen inte bara en tolererad religion, utan också en beskyddad religion. Människor kom då att sträva efter makt i kyrkan och till slut skulle det utkristallisera sig en som gjorde anspråk på all andlig makt.

Vem är han? Bibeln pekar inte ut Antikrist med namn. Det förväntas inte heller att folk i allmänhet omedelbart skulle begripa att han är Antikrist. Bibeln ger oss kännetecknen för att Guds barn med hjälp av dem skulle kunna identifiera honom. Kännetecknen passar inte in på någon politisk makthavare. Sådana har inte gett sig ut för att vara kyrkliga storheter. Kännetecknen passar inte heller in på ogudaktiga och hedningar. Dessa vill ju inte ha något med Guds hus och tempel att göra.

6. Påvekyrkans avfall

Kristi kyrka är uppbyggd på en lärogrund: att syndaren blir rättfärdigförklarad inför Gud utan egna gärningar av nåd allena genom tron på Kristus. Utan denna lära kan kyrkan inte bestå. Det är genom denna tro som Gud infogar människor i sitt rike och håller dem andligt levande. Det största avfallet från den kristna tron är avfallet från tron på rättfärdiggörelsen av nåd allena genom tron allena. Den romersk-katolska kyrkan, vars huvud är påven, deklarerade vid kyrkomötet i Trient (1546-63):

”Kanon 9. Om någon säger att den ogudaktige rättfärdiggöres genom tron allena och förstår detta så att det därutöver inte behövs någon samverkan från människans sida för att erhålla rättfärdiggörelsens nåd eller att det inte på något sätt skulle vara nödvändigt att människan med sin egen vilja förbereder sig, den vare fördömd (anathema sit).

Kanon 12. Om någon säger att den rättfärdiggörande tron ej är något annat än förtröstan (fiducia) på den gudomliga barmhärtighet som förlåter synder för Kristi skull, eller säger att man rättfärdiggöres genom denna förtröstan allena, den vare fördömd.” (Citerade ur den svenska översättningen från latinet i P E Persson, *Kyrkornas bekännelser*, 1970, s 33f).

Det bedrägliga med den romersk-katolska kyrkan är att den har ett dop och firar nattvard och därför måste räknas som en synlig kyrka, ett Guds tempel. Men dess officiella röst, påvliga dekret och de kyrkomöten

som har sanktionerats av påven skär av pulsådern på det andliga liv som består i förtröstan på syndernas förlåtelse av nåd allena för Kristi skull. Roms fördömelse av nåden allena räcker för att visa att påven i sanning är den Antikrist som har tagit säte i Guds tempel.

Förnekelsen av nåden allena leder just till den gärningsträldom som förslavar och förleder själar. Om frälsningen inte till hundra procent vilar i Guds händer utan till en viss del är beroende av människan så kan man aldrig uppnå eller vara viss om sin frälsning. Somliga tror att Rom har ändrat sin lära eftersom hon idag kan tala om rättfärdiggörelsen av nåd. Problemet är att man använder samma ord som den evangeliska kyrkan, men menar något helt annat. Rom menar med rättfärdiggörelse inte Guds frikännande dom, utan vad Gud gör med den människa i vilken han ingjuter nådekrafter. Man förklarar i *Katolska kyrkans katekes* (härefter förkortad *KKK*), stycke 1995:

"Eftersom rättfärdiggörelsen låter den "inre människan" födas innebär den också att människan helgas till hela sitt väsen".

I den evangeliska tron och enligt Bibeln är rättfärdiggörelsen Guds frikännande dom som sker utanför människan vid Kristi kors och som tillräknas oss genom tron. Att likställa förnyelsen inom människan med rättfärdiggörelsen är ingen oskyldig villfarelse. Denna uppfattning är ett dödligt hot mot frälsningsvissheten eftersom den människa som omfattar denna villfarelse för sin frälsningsvisset inte ser på Kristus allena som rättfärdiggörelsens grund, utan också den inre förnyelsen. Varje förtröstan på det egna jaget, om än det fromma jaget, upphäver frälsningens grund: nåden allena (Rom 11:6).

Luther påpekar helt riktigt att påvens lära om den fria viljan och gärningsrättfärdigheten är roten och grunden till alla deras villfarelser. Han talar om "ovisshetens monster". Det är bara med denna ovisshet om frälsningen man kan trällbinda en miljard romersk-katolska kristna med helt obibliska föreskrifter om avlat, pilgrimsresor, munkväsande, rosenkransar, mariaböner, påbjuden fasta och mässoffer. Den själ som är oviss om sin frälsning söker bättra på sitt nådastånd genom att fullgöra en yttre religiös plikt.

Hon kan ju inte, om hon är ärlig mot sig själv, ens påbörja lydnaden av tio Guds bud. Därför tillhandahåller den romerska kyrkan den av lagen plågade själen en yttre lydnad som består i t ex den romerska kyr-

kans fem bud (KKK, styckena 2041-2043). Man menar att mässoffret ingjuter i den mässfirande själen nådekrafter, helt oberoende av tron.

I den evangeliska tron äger den troende sin visshet om frälsningen på grundval av Kristi ställföreträdande gottgörelse. Tron blir därför inte något man gör, utan är den tomma handen som tar emot den färdiga gåvan. Nattvarden är inget offer för att blidka Gud utan en försäkran om förlåtelsen i kraft av det redan fullbordade. Alla de goda gärningarna förändrar inte ställningen inför Gud såsom meriter, utan är en frukt av tron på Kristus.

Franz Pieper skriver om påvens förbannelse över läran om nåden allena:

”Detta är sannerligen avfallet från den kristna religionen, och dess personlige representant, påven, är sannerligen Kristi och hans kyrkas störste motståndare under täckmanteln av Kristi namn. Lika visst som att den kristna kyrkan består av människor, som genom Den Helige Andes verkan tror, att de utan gärningar för Kristi skull allena har en nådig Gud, lika visst är det också, att påven i Kristi namn uttalar anatemat över hela den kristna kyrkan och ännu är i färd med att förstöra den kristna kyrkan, t.ex. att göra de barn, som under honom genom det heliga dopet blivit medlemmar av den kristna kyrkan, till avfallingar från Kristus och att leda dessa till förtröstan på egna gärningar” (Kristen Dogmatik, 1985, s 676).

7. Påven har sitt säte i Guds tempel

Så länge påvedömet döper i den treenige Gudens namn föds också sanna Guds barn till andligt liv i påvens kyrka. Även vuxna nås av Guds nådemedel inom påvens kyrka, så länge evangelium ljuder t ex i kyrkans textläsningar och liturgi. Roms kyrka har alltså Kyrkans – Guds tempels – kännetecken och i denna kyrka har påven sitt säte som hennes huvud. Paulus säger om Antikrist, laglöshetens människa, att *”han sätter sig i Guds tempel”* (2 Tess 2:4).

Utvecklingen mot påvedömet började när man utsåg biskopar till prästernas överhuvud och ärkebiskopar och patriarker till biskoparnas överhuvud. Så småningom gjorde biskopen i Rom anspråk på en suverän ställning gentemot de andra biskoparna. Argumentationen löd att Petrus som lärjungarnas ledare skulle ha haft en särställning och därför ha anförtrotts himmelrikets nycklar. Petrus hävdas vara den förste

biskopen i Rom och i kraft av den apostoliska successionen, dvs den obrutna vigningsskedjan från Petrus, menar påven sig ha primat gentemot kyrkans övriga biskopar. Man menar att Petrus personligen är kyrkans grundsten (KKK, st. 881), att påven är Petrus efterträdare och biskopskollegiets huvud (KKK, st. 883) och "hela kyrkans herde" (st. 892).

Grunden för Kyrkan är emellertid enligt Bibeln inte en person, utan Petrus bekännelse till Kristus som den levande Gudens Son (Matt 16:13-16). Kristus ger inte heller himmelrikets nycklar till enbart Petrus, utan till alla lärjungar (Jfr Matt 16:19; 18:18; Joh 20:23). Petrus hade inte heller något absolut ledarskap i lärjungakretsen (Gal 2:11-14). Kyrkans enda huvud är Kristus (Ef 5:23), dess enda grund är Kristus (1 Kor 3:11) och dess enda överherde är Kristus (Hebr 13:20; 1 Petr 5:4). Påven gör anspråk på att vara kyrkans fader, ja, *papa* (=påven) betyder fader, men Kristus hade sagt: "Ni skall inte kalla någon på jorden er fader, ty en är er Fader, han som är i himlen" (Matt 23:9). Bibeltrogna pastorer och lärare gör inte anspråk på någon makt vid sidan av Ordet eller påstår sig inte ha någon makt över Ordet. Men påven kräver en lydnad för sina egna dogmer, även när de inte grundar sig på skriftord. Den katolska kyrkans katekes säger om en sådan läroframställning att man måste "hålla sig till sådana definitioner med trons lydnad" (KKK, st. 891 med fotnot 380). Bibeln känner inte till en biskoplig succession genom vigning som nödvändig eller ens påbjuden. Inte heller rekommenderar Bibeln att man upphöjer en lärare i kyrkan över en annan (1 Kor 1:12,13; 3:4-6).

8. Påven gör anspråk på att vara Kristi ställföreträdare

Påvens antikristliga karaktär tydliggöres inte bara genom hans fördömande av nåden allena utan också av hans anspråk på gudomlig auktoritet.

I den katolska kyrkans katekes läser vi: "*I kraft av sitt uppdrag som Kristi ställföreträdare och hela kyrkans herde har biskopen av Rom nämligen den fulla, högsta och universella makten över kyrkan och kan alltid utöva den fritt*" (KKK, st. 882 med fotnot 362). Helt i linje med den ställning man tillskriver påven som Kristi ställföreträdare tillmäter man honom också gudomlig läroauktoritet och en ofelbarhet som Skriften bara till-

skriver Gud själv (Jak 3:2). Rom lär att ”*Biskopen av Rom, biskopskollegiets huvud, innehar denna ofelbarhet i kraft av sitt ämbete. Det sker när han som alla troendes högste herde och lärare stärker sina bröder i tron, förkunnar en lära i tros- och moralfrågor genom ett slutgiltigt avgörande*” (KKK, st. 891 med fotnoten 378). Påven Pius XII invigdes till sitt ämbete med orden: ”*Jag anförtror åt dig tiaran med de tre kronorna, för att det må vara känt att du är alla furstars och kungars fader, hela världens härskare och vår Herres Jesu Kristi ställföreträdare, till vilken all ära och härlighet hör från evighet till evighet*” (citerat i Koehler, *A Summary of Christian Doctrine*, 1951, s 277).

I *Katolsk katekes för det apostoliska vikariatet i Sverige* (1893) sägs att ”*påven har blivit gjord till kyrkans grundval*”.

Alla dessa anspråk är anspråk som bara tillkommer Gud själv. Bara Gud själv har makten i Kyrkan, är ofelbar och är Kyrkans högsta herde och lärare. Att påven gör sådana anspråk visar alltså att han är den som Paulus talar om, som ”*sätter sig i Guds tempel och säger sig vara Gud*” (2 Tess 2:4).

Pieper säger:

”*Han ändrar på Guds Ord och bud alltefter eget behag; han vill döma, men han vill inte dömas av någon. Han gör t.o.m. anspråk på ofelbarhet. Vidare: Påven gör anspråk på att vara upphöjd över all världslig överhet och kräver av all överhet, att den världsliga överheten skall erkänna hans överhöghet och ställa sig till förfogande för att tjäna hans rike*” (*Kristen Dogmatik*, s 676).

Andra Vatikankonciliet hyllade religionsfrihetens princip men menade ändå att den yttersta makten, också över den världsliga överheten, vilar i Rom, eftersom Rom är ”folkenes moder”. Det är med det perspektivet vi lättare kan förstå hur den nuvarande påven kan uppfatta sin roll som en sorts universell fredsmäklare. Rom står ju över folken som deras moder.

Enligt Skriften kan bara Gud promulgera dogmer. Trots detta fastslog påven dogmerna om Marias obefläckade avlelse (1854) och hennes himmelfärd (1950). Gud gav Moses de tio budorden ristade i sten på Sinai. Påven promulgerar som gudomligt bindande ”Kyrkans bud” 1. ”Du skall bevista mässan på söndagar och helgdagar” (KKK, st. 2042 med fotnot 82); 2. ”Du skall bekänna dina synder åtminstone en gång

om året” (KKK, st. 2042 med fotnot 83); 3. ”Du skall ödmjukt ta emot din Skapare åtminstone under påsktiden” (KKK, st. 2042 med fotnot 84); 4. ”Du skall hålla de påbjudna helgdagarna” (KKK, st. 2042 med fotnot 85); 5. ”Du skall hålla den påbjudna fastan och abstinensen” (KKK, st. 2042 med fotnot 86).

Gud har gett oss sitt Ord i de 66 kanoniska böckerna. Påven har emellertid sanktionerat ytterligare skrifter som kanoniska vid det tridentinska kyrkomötet. Det är GT:s apokryfer, som tidigare i kyrkans historia inte betraktades som kanoniska delar av Guds uppenbarelse.

Pieper citerar den lutherska Philippi i sitt omdöme om påven:

”I påvedömet återfinnas en direkt motsvarighet till det, som den heliga Skrift säger om antikrist. Här finner man inte blott avfall och falsk lära i allmänhet utan människans upphöjelse i Guds tempel i Guds ställe (man betänke de två senaste dogmerna: immaculata conceptio och ofelbarheten); här träder mänsklig auktoritet in i den heliga Skrifs ställe, mänsklig rättfärdighet i Jesu Kristi rättfärdighets ställe; här upphöjs människobud över Guds Lag; här tillämpas skriftställen, som syftar på Kristus (t. ex. Jes 28:16, Ps 72:11, Matt 28:18, Upp 5:5) på en människa, påven; ja, här tillmäter sig en människa den högsta makten inte blott på jorden utan också i himmelen genom avlat, kanonisering av döda, transsubstantiationen o. dyl.; här påstår en människa, att han jure divino är den rättmätige och ende innehavaren av all andlig och världslig makt på jorden, så att han på grund av sin egen ofelbara maktfullkomlighet inte blott skall ordna gudstjänsten och förkunna trossatser utan t o m vill göra frälsningen beroende av tron på hans gudomliga auktoritet; här finner man förakt för Guds ordning, äktenskapet (celibatet); här finner man traktandet efter herravälde över världen, flirtandet med den världsliga makten, utnyttjande av den världsliga makten för egoistiska ändamål; här finns det strömmar av martyrblood” (s 676).

9. Påvedömet är sataniskt

Skriften förringar inte mänskliga förfälskningar av Guds Ord. Den kallar falska läror för ”onda andars läror” (1 Tim 4:1). Allt som skymmer evangelium om Guds oförtjänta nåd i Kristus har sitt ursprung hos den onde. Utan evangelium kan ingen människa finna frid med Gud och den ondes huvudsakliga mål i världen är att skymma detta livgivande

budskap. Att påven agerar lakej åt den onde märks tydligast i hans fördömande av nåden allena. Men farligast är förnekelserna inte när de lyser fram öppet och tydligt, utan när de maskeras med fromt språk. Därför är den giftigaste stöten mot den evangeliska tron på senare tid den luthersk-katolska gemensamma deklARATIONEN. Här använder Rom orden som rättfärdiggörelse och nåd, men lägger något helt annat i orden än Bibeln gör, när den talar om rättfärdiggörelse och nåd. För påven är rättfärdiggörelsen inte uteslutande Guds frikännande dom, utan också ”förnyelse av den inre människan” (KKK, st. 1989 med fotnot 43). Nåden är inte Guds ynnest eller välvilliga sinnelag, utan nådekrafter som ingjuts i människan (KKK, st. 2023) som hon skall samverka med (KKK, st. 2025).

I evangelisk förkunnelse är nåden Guds ynnest, att han förklarar oss rättfärdiga på grundval av Kristi ställföreträdande gottgörelse. Människan kan såsom andligt död inte samverka med Gud för att tillägna sig denna nåd. Gud skänker henne denna frälsning genom tron. Och inte ens tron är något människan gör, utan är en fri gåva (Ef 2:8).

Kristus varnade de sina: ”*Ty falska messiasgestalter och falska profeter skall träda fram och göra stora tecken och under för att om möjligt bedra även de utvalda*” (Matt 24:4).

Så har påvens ämbete kantats av kraftgärningar av olika slag. Inte sällan är de relaterade till helt obibliska föreställningar om t ex jungfru Maria och påvekyrkans helgon. Man vallfärdar till Lourdes och Marpingen, man tillskriver Mariabilder och helgonbilder undergörande verkan o s v. Allt detta visar att orden i 2 Tess 2:9f stämmer in på påvedömet:

”Den laglöses ankomst är ett verk av Satan och sker med stor kraft, med lögnens alla tecken och under och med all slags orättfärdighet som bedrar dem som går förlorade, eftersom de inte tog emot sanningen och älskade den, så att de kunde bli frälsta.”

10. Påvedömet genomsyrar gradvis

Allt det tidigare nämnda hade lättare kunnat genomskådas om det hade uppträtt i full kraft omedelbart. Men just genom att laglöshetens hemlighet har varit verksam under så lång tid och först gradvis trätt fram har de troende sövts ner i okunnighet om dess fara. Redan i apostolisk tid

ser vi fröet till det monarkiska episkopatet i korintiernas maktkamp (1 Kor 1:12). Men apostlarnas närvaro höll Antikrist tillbaka (2 Tess 2:7; Apg 20:29).

Idag är påven accepterad också till stora delar av den protestantiska kristenheten som en aktad kyrkoledare. Han mottas och hyllas inte bara av romarna utan också av protestantiska kyrkoledare världen över. Kristi kyrkas enda botemedel mot att duperas av Antikrist är dock att hålla fast och lyfta fram Kristi Kyrkas enda grundval, enda Herde och enda Herre: Kristus själv. Evangelium om Guds nåd i Kristus Jesus visar att vår frälsning är fast grundad vid Kristi kors. Detta budskap gör oss vissa om vår frälsning och river ner alla falska surrogat som skymmer Kristus för vår blick.

Kyrka och stat

– en aktuell diskussion

av Alvar Svenson

Svenska kyrkan, som i samband med årsskiftet 1999/2000 förlorade sin status av statskyrka, kallas numera folkkyrka. Det innebär att Svenska kyrkan står fri i förhållande till regering och riksdag men har fortfarande kvar sitt politiska styre. Själva termen folkkyrka kommer av tanken att hon ska vara hela folkets kyrka. Hon ska vara allas kyrka oberoende av bekännelse och tro.

Vi ska här diskutera frågan om kyrka och stat. Vi ska se vad som är Bibelns och den lutherska bekännelsens lära om dessa två institutioner och se Svenska kyrkan i ett historiskt sammanhang. Ibland har Bibeln och de lutherska bekännelseskriterierna anklagats för att tillåta övergrepp i Guds namn mot enskilda människor. Är det så? Finns det en grund för sådana beskyllningar? Eller är det i praktiken den svenska kyrkolagen, med kyrka och stat i samspel, som har utgjort norm för övergrepp?

Historien har tydligt visat att tanken ”en stat – en kyrka” i grunden är felaktig. En kyrka med resurser att etablera sig i varje by kunde vara mäktig och fick verkligen möjlighet att nå ut med sitt budskap. Omvänt blev det problem när samma kyrka lämnade sin höga bekännelse och i dess ställe förkunnade främmande lära som nådde varje hörn av nationen. I den gamla ständsriksdagen hade prästståndet en framskjuten position och skulle garantera ett ortodoxt och renlärt Sverige. Och till och med i kungaförsäkran fanns inskrivet att kungamakten skulle försvara den svenska kyrkan mot ”svärmerier och kätterier” där den ”pietistiska sekten” räknades in. Det blev tvärtom. Man kan i efterhand konstatera att statskyrkan har varit ett verksamt instrument i sekulariseringen och avkristnandet.

Ett exempel på statsmaktens försök att kämpa mot avvikelser i läran är 1735 års religionsstadga. Denna stadga gav möjlighet att inskrida inte bara mot dem som ”utspridde” villfarande meningar utan också mot sådana som ”stilla och roligen” i församlingen hade råkat i villfarande

mening. Att denna religionsstadga inte var särdeles framgångsrik i all sin maktutövning visar historien under 1700- och 1800-talen. Just vid denna tid kom den rationalistiska och historisk-kritiska metoden att genomsyra den teologiska utbildningen i Sverige och våra grannländer.

Grundläggande principer

Överheten är förordnad av Gud och ska regera med sitt förnuft och den naturliga lagen (Rom 13:1 ff). I Augsburgska bekännelsen tas frågan om maktutövningen upp. Där hänvisas till Karlstadt, som för övrigt slutade som Zwinglis lärjunge. Han ville införa den gammaltestamentliga regeringsformen och styra med Bibelns ceremoniallagar. Detta vänder sig Augsburgska bekännelsen emot i artikel XVI.

Vårt uppdrag som kristna är att följa de lagar som vår lagstiftande församling ställer upp, i enlighet med det som sagts ovan, och utgöra goda exempel på lydnad för lagen (Rom 13:5). Det är också av vikt att kristna människor engagerar sig i sitt lands angelägenheter och att förbön för konungar och all överhet görs till regel. Självklart är det önskvärt att alla som ska styra och skriva lagar är kristna människor men i den verklighet vi lever kommer de kristna alltid att vara i minoritet. Å andra sidan är det inte med automatik så att en kristen politiker är bättre lämpad att handha en nations styre i alla frågor.

I kyrkan ska det däremot inte finnas någon politisk styrning. Kyrkan ska ledas av herdar som leder fåren till de rika betesmarkerna, undervisar och delar rätt mellan lag och evangelium. Kyrkan kallar sina herdar och utbildar sina pastorskandidater till trohet mot det ord som ensamt kan föda på nytt. Kyrkan ska inte såsom kyrka lägga sig i miljövard och kärnkraftsdebatt. Såsom enskild kan man ha en politisk uppfattning och delta i debatten om landets styrelse. Såsom troende och medlem i kyrkan vittnar man med sitt liv och bekännelse.

Vad säger den lutherska bekännelsen?

Den som menar att den lutherska bekännelsen stöder tanken på en statskyrka eller att statskyrkan har hämtat sin grundidé i den bekännelsen tar fel. Redan en hastig genomläsning av den lutherska bekännelsen visar att man kraftigt tar avstånd från att sammanblanda stat och kyrka. Några citat får visa riktigheten i det påståendet:

”Ty Karlstadt visade sig vara förryckt, då han ville pålägga oss Mose judiciella stadgar. Angående dessa har de våra skrivit utförligt, emedan munkarna har utspritt många fördärvliga åsikter i kyrkan. De har kallat egendomsgemenskap en evangelisk ordning, och de har angivit såsom evangeliska råd att icke besitta egendom och att icke straffa eller hämnas” (Apologin, XVI: SKB, s 235).

”Denna [andliga] makt utövas endast genom att lära eller förkunna evangelium och genom att utdela sakramenten, ... Ty genom dessa ting skänkas icke lekamliga, utan eviga gåvor ... Dessa gåvor kan man icke få annat än genom Ordets och sakramentens ämbete, såsom Paulus säger: Evangelium är en Guds kraft till frälsning ... Då sålunda den andliga makten meddelar eviga gåvor och utövas blott genom Ordets ämbete, står den icke i vägen för den världsliga styrelsen, lika litet som konsten att sjunga gör intrång i densamma. Ty den världsliga överheten sysslar med helt andra ting än evangelium. Överheten skyddar icke själar, utan kroppar och lekamliga ting mot uppenbara oförrätter ... Evangelium skyddar själar mot ogudaktiga åsikter, mot djävulen och den eviga döden. Den andliga och den världsliga makten böra fördenskull icke sammanblandas” (CA, art XXVIII: SKB, s 82f).

När man rentav har beskyllt den lutherska bekännelsen för försvar av häxbål och utmätning av fysiska straff för läroavvikelser, då har man förbisett sådana citat som ovan. Istället kan man räkna med politiska och ekonomiska intressen som bakgrund, även om annat har angetts som orsak. När Karl IX:s ärkebiskop Abraham Angermannus reste runt och utmätte hänsynslösa straff, var det inte ett uttryck för omsorg om själar eller nit för den lutherska bekännelsen utan för raka motsatsen. Karl IX, som var starkt påverkad av kalvinismen, kom med påbud att den gammaltestamentliga ceremoniallagen skulle ligga till grund för landets styre. Då kom som en följd häxprocesser och andra övergrepp. Man jämförde sig med den teokrati som Gud förordnade genom Mose för det gammaltestamentliga Israel.

Vad säger Bibeln om förhållandet mellan kyrka och stat?

I Bibeln används ibland uttrycket Guds rike om kyrkan. I bönen Fader vår ber vi att Guds rike ska komma, att evangelium ska ha framgång ibland människor, d v s att kyrkan ska växa. Jesus säger: ”Sök först Guds rike och hans rättfärdighet” (Matt 6:33). Den som är medborgare i det riket har fötts till det, enligt Jesu ord till Nikodemus i Joh 3. ”Amen, amen säger jag dig: Den som inte blir född på nytt kan inte se Guds rike”.

Men det finns andra namn på kyrkan, såsom Kristi kropp. De kristna kallas lemmar i kroppen: ”Men nu är ni Kristi kropp och var för sig lemmar” (1 Kor 12:27) och Guds hus: ”... Guds hus, som är den levande Gudens församling, sanningens pelare och grundval” (1 Tim 3:15). En av de märkligaste bilderna om Guds utvalda använder Petrus i sitt andra brev: ”Men ni är ett utvalt släkte, ett konungligt prästerskap, ett heligt folk, ett Guds eget folk, för att ni skall förkunna hans härliga gärningar, han som har kallat er från mörkret till sitt underbara ljus. Ni som förut inte var ett folk är nu Guds folk, ni som inte hade fått barmhärtighet har nu fått barmhärtighet” (2 Petr 2:9-10).

Detta rike, hus, kropp eller egendomsfolk, som utgör hans församling, benämns med de högsta namn och titlar. *Sanningens pelare, ett utvalt släkte, heligt folk, Guds eget folk* etc har en enda uppgift i denna värld. Med sina liv, sina ord och handlingar ska de förkunna Guds härliga gärningar. En kristen vet att det är evangelium som är dessa ”härliga gärningar” som Herren har utfört bland sitt folk. I Rom 12:1 skriver Paulus: ”Så förmanar jag nu er, bröder, vid Guds barmhärtighet, att frambära era kroppar som ett levande och heligt offer som behagar Gud – er andliga gudstjänst”. Kroppens lemmar har till uppgift att koordineras och tillsammans utföra det som huvudet Kristus ger befallning om.

Det står alldeles klart att ingen organisation i världen, ingen sammanslutning av vad slag det vara må kan vara identisk med denna kropp. Till denna kropp hör den som har tron på Jesus Kristus. ”För att var och en som tror på honom ska ha evigt liv” (Joh 3:16). ”Att ingen förklaras rättfärdig inför Gud genom lagen är uppenbart, eftersom *den rättfärdige skall leva av tro*” (Gal 3:11). Talet om t ex Svenska kyrkan som Kristi kyrka i Sverige är en grov förvanskning av begreppet Kristi kyrka. Kristi kyrka är summan av alla sant troende. I Kristi kyrka finns inga hycklare, för de hör inte dit. Dit hör endast Guds sanna barn. Men det är bara Herren som vet vilka som är hans barn: det är han som känner de sina. Vi talar om den ”osynliga kyrkan”, för den är ju osynlig för våra ögon. Det är sin kyrka Kristus på domens dag hälsar med orden ”Kom, ni min Faders välsignade, och ta i besittning det rike som stått färdigt åt er från världens begynnelse”(Matt 25:34).

De kyrkoorganisationer som finns är alltid skapelser av människor,

vilka av det ena eller andra skälet bildat just en organisation. Ibland får vi frågan: varför finns det så många kyrkor? Då avses alltså de olika organisationerna, sammanslutningarna. Då talar vi om den ”synliga kyrkan” och det gör vi därför att man i den har kyrkans kännetecken, ordet och de heliga sakramenten, som kan föda på nytt också i villfarande kyrkor. Det är inte en kyrkas storlek, antal medlemmar, som gör henne till kyrka utan den gemensamma bekännelsen till Herrens ord. Oavsett om antalet som församlas i Herrens namn är två eller tre eller hundra eller tusen, består styrkan inte i mängden människor utan i bekännelsens innehåll. Där man bekänner Herrens namn, tror hans ord och bekänner det har han lovat att vara mitt ibland dem.

När de lutherska teologerna varnade för påven var det därför att han lärde fel i en rad viktiga frågor. Det var inte för att han hade skruder och riter av olika slag utan för att han satte sig i Kristi stad och ställe, upphöjde sig själv till ställföreträdare och medlare. Då ville de lutherska inte ha med honom att göra; de visste vad Skriften lärde om den falske profeten och hur man måste uppträda mot honom. Här är Bibeln mycket tydlig. Den talar inte om att anordna bål eller utmäta kroppsstraff utan att man ska akta sig: ”Akta er för de falska profeterna, som kommer till er klädda som får men i sitt inre är rovlystna vargar” (Matt 7:15). Ja, man ska till och med fly: ”Jag uppmanar er, bröder, att ge akt på dem som vållar splittring och kan bli er till fall, i strid mot den lära som ni har fått undervisning i. Vänd er bort från dem” (Rom 16:17). Även om Herrens nådemedel är kraftigt verksamma också i en villfarande kyrka, är det alltid förenat med fara att tillhöra en sådan organisation eller sammanslutning. Det är därifrån man ska fly, den man ska ta sig till vara för.

Staten som en gudomlig institution

Bibeln talar om staten som en gudomlig institution (Rom 13:1-2, Ords 8:15). Hur staten ska styras, d v s själva regeringsformen, föreskrivs inte i Bibeln utan det avgör människorna i respektive nation. De som får uppdraget att styra och forma sitt lands affärer ska göra det efter bästa förmåga. De ska visas tillbörlig respekt. En kristen vet att överheten är en Guds gåva och ska ta emot den som sådan (Rom 13:1-2, Dan 2:21). Detta lär genomgående både GT och NT. Det var inte endast förhål-

landet mellan Gud och människa som skadades i syndafallet utan också förhållandet människor emellan. Genom staten låter Gud skydda medborgarna från sådana faror, som annars skulle vara till stor skada för människor. Så är det överhetens uppgift att skydda liv och egendom (Rom 13:3-4) just för att vi ska kunna leva i fred och frihet (1 Tim 2:2). Överheten ska stifta lagar som tjänar invånarna och underlättar för dem. Den ska också utdöma straff för brottslingen och sätta upp försvar för rikets säkerhet (1 Petr 2:13-14, Joh 18:31, Rom 13:7; CA, art XVI och XXI: *SKB*, s 61f och 66f).

Men det finns också begränsningar i statens inflytande. Den ska inte ingripa i människors religionsutövning eller försvåra för människor att utöva sin religion. När det gäller människors andliga välfärd har staten ingen rätt att påverka. Den världsliga myndigheten regerar inte över själen eller människors gudsförhållande utan ska endast syssla med yttre och materiella mellanhavanden (CA, art XXVIII: *SKB*, s 82ff). När den världsliga myndigheten griper in och tillåter det som Gud förbjuder, eller förbjuder det som Gud befäller, ska den kristne ”lyda Gud mer än människor” (Apg 5:29). Alldeles klart är att man har sammanblandat den teokrati som Gud föreskrev i det gammaltestamentliga Israel med Nya testamentets kyrka. Man har inte sett i vilket avseende GT:s Israel är en förebild och har därför begått grova misstag. Då får man också problem med en rad NT:ligen texter. (Vi ska ta upp detta ämne i kommande artiklar.)

Staten har sina av Gud uppgjorda ramar att verka inom. Kyrkan ska på samma sätt verka inom ramen för det av Gud givna uppdraget. Då kan hon förvänta sig den välsignelse som Gud har utlovat. Grunden för hennes verksamhet är befallningen att göra alla folk till lärjungar genom att använda de nådemedel som Gud har gett sin kyrka. I den verksamheten ska hon vara trogen sin kallelse och ha tillit till de medel som Gud har gett henne. Dessa nådemedel, som är Guds ord och de heliga sakramenten, är mäktiga nog att utföra sitt verk. Kyrkans uppgift är att förkunna och undervisa i Guds ord, inte med våld eller hot. Med nådens medel ska hon ”sprida Kristi vällukt”. Denna uppgift ska hon inte låta andra institutioner ta över; det är inte regeringen, riksdagen eller kommun och landsting som ska utföra den. Hur skulle de överhuvudtaget kunna utföra den uppgiften?

Den olyckliga sammanblandningen av andligt och världsligt

Denna olyckliga sammanblandning är inte perifer eller betydelselös. Frukterna av en sådan grov sammanblandning av de två institutionernas uppgifter är så mycket allvarligare för att den får följderna in i evigheten. För just genom denna sammanblandning har Bibeln och bekännelsen fått utstå mycket förakt av människor. Man har helt enkelt trott att det är från Bibeln man hämtat sina förordningar. Därför har många människor missförstått hela det bibliska vittnesbördet. De har inte bara blandat lag och evangelium utan också andligt och världsligt.

Det har förekommit att man ställt själva aposteln Paulus till svars för övergrepp i Guds namn. Men om man ger akt på vad han säger om ondskan och kampen mot de onda makterna, blir bilden en helt annan: *”Ty vi strider inte mot kött och blod utan mot furstar och väldigheter och världshärskare här i mörkret, mot onskans andemakter i himlarna. Tag därför på er hela Guds vapenrustning, så att ni kan stå emot på den onda dagen och behålla fältet, sedan ni fullgjort allt. Stå alltså fasta, spänn på er sanningen som bälte kring era höfter och kläd er i rättfärdighetens pansar och sätt som skor på era fötter den beredskap som fridens evangelium ger. Tag dessutom trons sköld. Med den kan ni släcka den ondes alla brinnande pilar. Tag emot frälsningens hjälm och Andens svärd som är Guds ord. Gör detta under ständig åkallan och bön och bed alltid i Anden. Vaka därför och håll ut i bön för alla de heliga”* (Ef 6:12-18). De onda andemakterna kan man inte bränna på bål; de kan endast bekämpas med hela Guds vapenrustning.

Att den lagstiftande överheten i Sverige inte insåg sitt stora misstag, sammanblandandet av stat och kyrka, framgår av 1686 års kyrkolag §1:

”Uti vårt konungarrike skola alla bekänna sig endast och allenast till den kristliga lära och tro, som är grundad uti Guds heliga ord, det gamla och nya testamentets profetiska och apostoliska skrifter...” och § 2: *”Dem i läroämbetet såväl som alla andra, av vad stånd de äro skall och härmed allvarligen vara förbjudet häremot upptänka och utsprida några villfarande meningar eller bruka anstötliga ordasätt... gör det någon och uppå föregången allvarlig förmaning sig icke rättar, vare efter laga rannsaking och dom räknad för en avfalling, miste sitt ämbete och förvises riket. Den som och alldeles gör avfall ifrån vår rätta religion, straffes lika så och njute aldrig något arv, rätt eller rättighet inom Sveriges gränser.”*

Det fordras inte mycket fantasi för att förstå hur mycket hyckleri en sådan lagstiftning åstadkom. Att man med hjälp av en lag skulle göra alla svenska medborgare till bekännare av den bibliska läran var väl ett önsketänkande som ingen i verkligheten kunde tro på? Tanken kom inte från Bibeln som är tydlig på denna punkt: ”*Alla har ju inte tron*” (2 Tess 3:2).

Vad betydde då årsskiftet 1999/2000 för den lutherska bekännelsen i Sverige? Sverige räknas som ett av de mest avkristnade länderna i Europa. Staten har via skattsedeln drivit in skatt till en kyrka i vars gudstjänster allt färre deltar. Svenska kyrkan har i sin prästutbildning fullt ut accepterat bibelkritiken och historisk-kritisk metod. Under sin historia har Svenska kyrkan gått från kravet på att alla svenska medborgare ska vara lutherska bekännare med risk för förlust av medborgarskap. I vår samtid hävdas från hennes håll officiellt att man inte alls behöver tro ”något särskilt” för att vara en kristen. Men den ena ytterligheten ursäktar inte den andra. Så sent som på 1970-talet ställdes präster inför den världsliga domstolen och dömdes till bötesstraff för kollektivvägran och vigselvägran. Då några präster ville följa Bibeln och bekännelsen kom de i konflikt med statsmaktens lagar och dömdes därefter. Om bekännelsen kom i konflikt med Svenska kyrkans ”ordning”, gällde den sistnämnda och straffet utdömdes därefter. Statskyrka eller folkkyrka, spåren är lika förskräckande.

Jesus profeterade om framtiden för sina lärjungar och då fick de veta: ”... ni kommer att föras inför landshövdingar och kungar för min skull, för att vittna inför dem och hedningarna. Men när man utlämnar er, så bekymra er inte för hur ni skall tala eller vad ni skall säga. Det kommer att ges åt er i den stunden, och då är det inte ni som talar, utan er Faders Ande kommer att tala genom er” (Matt 10:18).

Källor:

Sveriges kyrkolag av 1686.

Yngve Brilioth, *Svenska Kyrkans Historia*, Uppsala 1935.

Svenska Kyrkans Bekännelseskriterier (=SKB), 1957.

Några ord om den rättfärdiggörande tron

av Egil Edvardsen

Mellan 30 april och 2 maj var en grupp lutheraner från nio olika länder samlade till ett europeiskt KELK-möte i Zwickau-Plautz, Tyskland. Temat för årets konferens var den tyske teologen Valentin Ernst Löscher och hans skrift *Vollständiger Timotheus Verinus* från 1718-1722. Löscher levde 1673-1749. Han ägnade en stor del av sitt liv till att befästa den lutherska reformationen. I skriften *Vollständiger Timotheus Verinus* försvarar han den lutherska läran mot hårda angrepp från pietistiska teologer vid universitetet i Halle, i synnerhet Joachim Lange (1670-1744).

I sin skrift behandlar Löscher bland annat läroarna om rättfärdiggörelsen, nådemedlen, kyrka och ämbete och adiafora. Vid KELK-mötet behandlades Löschers försvar av den lutherska läran om rättfärdiggörelsen i ett föredrag av pastor Karsten Drechsler. Den följande artikeln är en kommentar till detta föredrag och till Löschers försvar av läran om rättfärdiggörelsen mot de pietistiska angreppen.

Vad är den rättfärdiggörande tron?

Löscher visar i sin skrift mycket tydligt det farliga i den pietistiska läran om rättfärdiggörelsen, nämligen sammanblandandet av frälsningens grund och frälsningens ordning. Detta sammanblandande beror på att man inte gör en skarp åtskillnad mellan rättfärdiggörelse och helgelse. Löscher skriver:

Läran om rättfärdiggörelsen ... inkluderar grunden för vår frälsning, vår tillit och vårt hopp och måste därför bevaras desto mer helig. Detta sker inte när man inte skiljer rätt och noga mellan frälsningens grund och frälsningens ordning, mellan tron och all mänsklig gärning och handling, mellan det att äga Kristus och hans rättfärdighet, och all vår gärning. (*Vollständiger Timotheus Verinus*, s 362 f).

Löscher definierar orsaken till eller grunden för vår frälsning (*der Grund des Heils*) som alla de förtjänster som Kristus vunnit åt oss genom sitt fullkomliga liv och sitt lidande och död i vårt ställe. Frälsningens ordning (*die Ordnung des Heils*) definierar han som våra gärningar och vår fromhet, förnyelsen och helgelsen i våra liv. Där skillnaden mellan frälsningens grund och frälsningens ordning inte upprätthålls, faller hela läran om rättfärdiggörelsen. Eftersom läran om rättfärdiggörelsen är den lära med vilken den kristna kyrkan står och faller, är självfallet en sådan sammanblandning mycket allvarlig.

Centralt i Löschers försvar av den lutherska läran är hans klagande av vad den rättfärdiggörande tron är. Han pekar på att det är nödvändigt att skilja mellan trons väsen och trons objekt. I sig själv är den rättfärdiggörande tron aktiv och levande och detta visar sig i trons frukter. Men i själva rättfärdiggörelsen är tron inte aktiv, säger Löscher. Pietisterna hävdade att tron är en aktiv handling från människans sida också i rättfärdiggörelsen. Där tron inte var aktiv och levande i rättfärdiggörelsen, kunde den inte vara en sann tro till frälsning. Trons kvalitet var viktig, inte bara i helgelsen utan också i rättfärdiggörelsen, hävdade pietisterna.

Men därmed blev själva tron också trons objekt. I stället för att tro på Kristus och hans förtjänster, blev människor ledda till att fästa sin tillit till sin egen tro. Det viktiga var inte *vad* man trodde på, utan *hur* man trodde. Tron måste vara av det rätta slaget. Den måste vara aktiv och levande, kämpande och stridande, hävdade pietisterna.

Men trons objekt är inte vår egen tro, inte våra egna gärningar, inte något i oss, utan endast och uteslutande något *utanför* oss, nämligen vår Frälsares Jesu Kristi fullkomliga gottgörelse och förtjänst, som räcker oss i evangeliet. Vi tror inte att vi blir frälsta på grund av vår starka och levande tro, utan för att Kristus dog för oss på korset. Vi tror inte på vår egen tro utan vi tror på Kristus.

När vi talar om den rättfärdiggörande tron är det viktigt att vi alltid tänker på den i samband med dess objekt. Rättfärdiggörande tro är alltid tro på evangeliets löfte. Pieper säger i sin dogmatik att rättfärdiggörande tro "är att gripa om evangeliets gudomliga löfte" (*Christian Dogmatics*, II, s 432). Han säger att tron aldrig ska förstås skilt från sitt objekt, nämligen evangeliets löfte. När tron blir skild från sitt objekt, blir det tron i sig själv, eller tron som en kvalitet i sig själv, som rättfärdiggör.

I vår postmoderna tid är det många som säger: ”Det är inte så viktigt vad du tror på, bara du tror”. Till en viss grad kan pietisterna vara överens med dem om ett sådant påstående, eftersom de lägger tyngdpunkten på tron i sig själv i stället för på trons objekt, som är syndernas förlåtelse för Kristi skull. Men självklart kommer pietisterna med tillägget att tron måste vara allvarligt menad för att kunna vara en rättfärdiggörande tro. Den måste vara av den rätta kvalitén. Den måste vara levande och aktiv och visa sig i en yttre fromhet. Men där trons kvalitet är viktig i vår frälsning kommer människor att fråga sig själv om de har den rätta tron, i stället för att fokusera på Honom som är det enda objektet för den rättfärdiggörande tron, Jesus Kristus vår Frälsare. Människor hänvisas till att sätta den egna tron i fokus istället för Kristus.

Den rättfärdiggörande tron är instrumentet eller det mottagande organet med vilket vi tar emot syndernas förlåtelse som räcker oss i evangeliet. Tron har inget värde i sig själv om den inte tar emot Guds nåd i Kristus. Skriften ställer fram tron i motsats till alla mänskliga gärningar och all mänsklig godhet när den säger: ”Vi hävdar att människan förklaras rättfärdig genom tro, utan laggärningar” (Rom 3:28), och ”Men den som utan att bygga på gärningar tror på honom som förklarar den ogudaktige rättfärdig, honom räknas hans tro till rättfärdighet” (Rom 4:5). Och de lutherska bekännelseskriterierna förklarar:

Vidare för att den uppgiften må bevaras åt tron allena, att blott den och eljest intet annat är det medel och verktyg, varigenom Guds nåd och Kristi förtjänst i evangeliets löften mottagas och tillägnas, medan kärleken och alla andra dygder och gärningar uteslutas från att vara ett sådant nådeställande (Konkordieformeln SD, III, 38).

Pieper skriver:

Detta är också meningen med de lutherska sanningarna: ”Tron rättfärdiggör inte som en kvalitet utan som en relation [not in the category of quality, but in the category of relation]”; ”Tron rättfärdiggör inte som en handling i sig själv, men på grund av det objekt som den omfattar”; ”Tron rättfärdiggör inte som en gärning utan som ett instrument”. (*Christian Dogmatics*, II, s 438).

Vi bekänner att tron inte är vårt eget verk utan en Guds gåva (Ef 2:8). Den är Guds den Helige Andes verk genom nådens medel, Ord och

sakrament. Då kanske någon tänker att eftersom tron är ett verk av Guds stora nåd och allmakt, ger det åt tron i sig själv ett inneboende värde. På det svarar Luther mycket klart:

Inte ens i detta avseende, nämligen som en gåva av den Helige Ande, rättfärdiggör tron, utan bara såvitt den står i förhållande till Kristus (*quatenus habet se correlative ad Christum*). Huvudsaken är inte varifrån tron kommer, eller vilken typ av gärning den är, eller på vilket sätt den överträffar andra gärningar, eftersom tron inte rättfärdiggör *per se* (i sig själv) eller på grund av ett inneboende värde (*virtute aliqua intrinseca*). (Erlangenutgåvan 58, s 353; citerat från Pieper, *ibid*).

Tro och goda gärningar

I sitt föredrag vid KELK:s möte påpekade pastor Drechsler, att om vi lär att goda gärningar hör till artikeln om rättfärdiggörelsen, då hör också goda gärningar till frälsningens grund. Vi skulle inte ha motsatt oss pietisternas kamp för att främja en levande och aktiv tro, om det inte hade varit för deras sammanblandande av den rättfärdiggörande tron och trons frukter. Vi är eniga om att goda gärningar följer på tron och att tron visar sig själv i kärlekens gärningar. Det lär Paulus i Gal 5:6: ”Ty i Kristus Jesus beror det inte på om vi är omskurna eller oomskurna, utan om vi har en tro som är verksam i kärlek.” Detsamma lär Jakob i sitt brev andra kapitel. Men när pietisterna och till exempel Freylinghausen hävdar att ”en tro utan gärningar frälsar inte” i betydelsen ”goda gärningar måste vara med tron i rättfärdiggörelsen”, eller när Spener säger att ”ingen ska lära att en människa blir rättfärdig genom en tro som inte har gärningar”, måste vi kraftigt bemöta dem (citat från Löscher, *ibid*).

Ibland hör vi människor hävda att när vi lutheraner framhåller att ”goda gärningar inte är nödvändiga för frälsningen”, är detta en mycket farlig lära, eftersom den ger för mycket frihet till människans köttslighet och främjar köttslig säkerhet. De säger att vi inte får förkunna på det sättet att frälsningen blir alldeles för fri. De anklagar oss för att lära en ”billig nåd”. Vårt svar ska alltid vara att ”de står som rättfärdiga utan att ha förtjänat det, av hans nåd, därför att Kristus Jesus har friköpt dem” (Rom 3:24), och ”om det är av nåd, så var det inte på grund av gärningar, annars vore nåd inte nåd” (Rom 11:6). Påståendet att det

är farligt att förkunna en nåd som är fri, d v s nåden allena, genom tron allena, utan gärningar, är en förnekelse av apostelns undervisning i Romarbrevet.

Vad är då lösningen på problemet att människans köttsliga sinne missbrukar den fria nåden? Lösningen är en klar förkunnelse av lag och evangelium där vi hela tiden skiljer skarpt mellan dem. Lösningen är aldrig att blanda in lite av lagen i evangeliets förkunnelse och förvänta sig goda gärningar före tron. Ett sammanblandande av lag och evangelium kommer i stället för att skapa tro bara att föra människor in i antingen förtvivlan eller gärningsrättfärdighet. Endast evangeliet om Guds fullständigt fria nåd för Jesu Kristi skull och hans fullkomliga gottgörelse kan skapa tro. Från den tron flyter det goda gärningar, så som aposteln säger: ”Andens frukt däremot är kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet, godhet, trohet, mildhet och självbehärskning. Sådant är lagen inte emot” (Gal 5:22-23).

Löscher kunde förstå pietisternas krav på goda gärningar utifrån det faktum att det fanns mycken död rättrogenhet i hans samtid. Vi kan också förstå betydelsen av en tydlig förkunnelse av goda gärningar. Vi kan förstå pietisternas goda intentioner i att understryka tron som en levande och aktiv tro. Men det är en farlig väg man slår in på när man försöker lösa bristen på goda gärningar hos människor genom att blanda lag och evangelium. Ett sammanblandande av lag och evangelium är förödande för kyrkan. Att kräva goda gärningar före tron eller att hävda att goda gärningar är nödvändiga för frälsningen är ett sådant farligt sammanblandande.

Det är också fel att låta förnuftet lösa problemet att människans gamla natur utnyttjar Guds fria nåd. Frälsningen är en helt fri gåva av bara nåd. En människas omvändelse är till hundra procent Guds verk och sker genom evangelium. Om en person missbrukar Guds nåd till att leva som han själv vill bevisar han bara att han inte är en kristen. Att frälsningen är av nåd allena genom tron allena utan gärningar betyder inte att vi kan leva som vi behagar. Men det betyder inte heller att gärningarna är nödvändiga till frälsning.

Det är sant att goda gärningar alltid följer på tron. Skriften varnar för falsk säkerhet när den säger: ”Pröva er själva om ni lever i tron, pröva er själva! Eller vet ni inte med er att Jesus Kristus är i er? Gör ni inte

det, består ni inte provet. Men jag hoppas att ni skall förstå att vi för vår del består provet” (2 Kor 13:5-6). Men att hävda att goda gärningar är nödvändiga för att uppnå rättfärdiggörelse är en förnekelse av Skriftens lära. Skriften lär mycket klart att rättfärdiggörelsen är *sola fide* (genom tron allena), vilket utesluter alla gärningar. Paulus skriver: ”Vi hävdar att människan förklaras rättfärdig genom tro, utan laggärningar” (Rom 3:28) och ”Men eftersom vi vet att människan inte förklaras rättfärdig genom laggärningar utan genom tro på Jesus Kristus, så har också vi satt vår tro till Kristus Jesus, för att vi skall stå som rättfärdiga genom tro på Kristus och inte genom laggärningar” (Gal 2:16). Och vi bekänner:

Varken ångern eller kärleken eller andra dygder, utan endast tron är det medel och verktyg, varmed och varigenom vi kunna undfå och mottaga Guds nåd, Kristi förtjänst och syndernas förlåtelse, som tillbjuds oss i evangeliets löftesord. (Konkordieformeln SD, III, 31)

Litteratur

Guds Ord och bibelkritiken

Seth Erlandsson

XP Media 2004

Seth Erlandsson har gjort en granskning av Bibel 2000. Bibel 2000 innehåller förutom en översättning av bibeltexten även noter och en uppslagsdel. Erlandsson visar att den statliga bibelkommissionen (BK), som gjort översättningen, har tolkat bibeltexten utifrån en världsbild som inte är förenlig med Bibeln. Bibelkommissionen utgår från principen att profeterna inte framfört något annat än vad de på ett naturligt sätt kunnat uppfatta med sina sinnen eller tänka ut. BK menar att NT inte har förstått GTs ursprungliga innebörd och därmed har sambandet mellan GT och NT brutits. Översättningsarbetet enligt dessa principer har resulterat i flera allvarliga felöversättningar. När den föreliggande texten på många ställen uppenbarligen talar om vad ögat inte har sett, örat inte hört och människohjärtat inte kunnat ana, exempelvis i förutsägande profetior eller i budskapet om den oförtjänta nåden, så har BK behandlat texten brutalt. Man har då sagt att texten är skadad och istället översatt en ”rättad” text som saknar stöd i någon handskrift, hoppat över ord och meningar, eller gjort felaktiga och inkonsekventa översättningar av ord och uttryck. Allt detta för att tvinga översättningen att inte förkunna annat än vad ögat har sett, örat hört och människohjärtat kunnat ana. Eftersom Bibel 2000 på många ställen presenterar vad bibelkommissionen anser bibeltexten borde säga snarare än vad den verkligen säger fräntas läsarna möjlighet att tillgodogöra sig och ta ställning till Bibelns budskap. Erlandsson framhåller att bibelläsare ”har rätt att få veta vad som faktiskt står i grundtexten. De är inte intresserade av BKs uppfattningar om vilka tankar grundtexten borde innehålla.” Felöversättningarna gäller framför allt nyckelställen som framställer Bibelns centrala budskap om Messias, gudamänniskan, som när tiden var inne kom för att fullborda allt som var förutsagt om honom i Skrifterna, den oförtjänta nåden och frälsningen genom tron allena. Erlandsson visar att det finns allvarliga felaktigheter i noter och i

uppslagsdelen. Erlandssons granskning täcker främst översättningen av Första Mosebok, Psaltaren, Jesaja och Daniel, samt valda bibelställen i Nya testamentet. Ibland har Erlandsson gjort granskningen översiktlig, ibland mer detaljerad. När Erlandsson kommer till Psaltaren koncentrerar han sig på de messianska psalmerna och i samband med behandlingen av Jesaja presenterar han en utförlig förklaring av bokens mästerliga komposition. Han försvarar ingående trovärdigheten av de historiska uppgifterna i Daniels bok. Fast författaren inte gjort en heltäckande granskning av Bibel 2000 så är den tillräcklig för att läsaren ska förstå principerna efter vilka den statliga bibelkommissionen arbetat och vilka förödande konsekvenser det fått i översättningen. När vi väl förstätt dessa principer börjar vi ana vilka felaktigheter som är att vänta också i övriga bibelböcker.

De som tagit del av vad Seth Erlandsson tidigare framfört i ämnet kommer att känna igen en del av innehållet i denna nya bok. Det gör den inte mindre värdefull. Det är bra att få materialet samlat och tillgängligt i en bok. Dessutom är presentationen av Jesajabokens disposition en utmärkt läshjälp. De som tycker att de redan tagit del av kritiken mot Bibel 2000 köper lämpligast boken i alla fall eftersom den är utmärkt att sätta i händerna på vänner och släktingar som inte genomskådat de principer som ligger bakom bibelkommissionens arbete. Erlandsson varnar för den själafara Bibel 2000 innebär när han upprepade gånger kommenterar felöversättningarna och felaktigheterna i noterna med ord som: ”därmed är grundvalen för klassisk kristen tro borta” eller ”vilken tröst återstår då av detta budskap?” Dessa kommentarer svarar på frågan om det är meningsfullt att kritisera Bibel 2000. Det är inte en överflödig strid Erlandsson för i sin bok. När saken gäller så allvarliga ting som grunden för kristen tro är det viktigt att varningen når ut.

SH

Quattro Bibeln

Bokförlaget Libris-Örebro

Fyra bibelöversättningar ges i samma bok: New International Version, Bibel 2000, Svenska Folkbibeln och Åkessons bibelöversättning. Dessa

fyra översättningar delar varje uppslag i fyra spalter, vilket gör det lätt att läsa samma vers i de olika översättningarna.

Generalsekretären för Svenska Bibelsällskapet Anders Alberius skriver i förordet: ”Varför ge ut en bibelutgåva med fyra olika översättningar? Är inte Bibeln, Bibeln? Är inte Guds Ord detsamma på alla språk och för alla människor? Är inte budskapet oberoende av språket? På ett sätt är svaret naturligtvis nej. Varje översättning innebär i viss bemärkelse att en tolkning av ursprungstexten sker – på samma sätt som varje läsare sedan i sin tur gör en tolkning i sin egen läsning ...”

När en vanlig bibelläsare öppnar sin Bibel gör han det för hämta undervisning och uppbyggelse. Oftast är det en översättning som studeras; texten har behandlats av en översättare. Vad läsaren då kan ”kräva” är att hans översättning så korrekt som möjligt återger den ursprungstext som utgör grund för den lästa översättningen. Många tänker nog inte så mycket på det utan accepterar utan vidare den översättningen som korrekt. Därför är det värdefullt att ha tillgång till flera översättningar, speciellt om textavsnittet är svårtolkat. Det behovet uppfylls ju i och med denna Quattrobibel. Lösningen på det problemet finns alltså tillgängligt och inom räckhåll.

Vi hoppas bara att den kritiske läsaren upptäcker den stora skillnaden på de olika översättningarna. Från Biblicums sida gläder vi oss över att Svenska Folkbibeln fick en plats i detta verk. Därigenom kanske fler människor upptäcker några av bibelkritikens svagheter, vilka tydligt kommer fram i t ex Bibel 2000. Frågorna som inledde förordet besvaras med nej av Alberius. Ja, läsaren av Quattrobibeln får verkligen olika svar på frågorna beroende på vilken översättning som ska avge svaret.

Vi ger ett par exempel:

Rom 9:5:

Bibel 2000: ”de har fäderna, och från dem kommer Kristus som människa, han som är över allting, gud, välsignad i evighet, amen.”

SFB: ”De har fäderna, och från dem har Kristus kommit som människa, han som är över allting, Gud, prisad i evighet, amen.”

Gal 3:8:

Bibel 2000, ”Skriften förutsåg att Gud skulle göra hedningarna rättfärdiga på grund av deras tro, och därför lät den redan Abraham få budskapet: *Alla folk ska bli välsignade genom dig.*”

SFB: ”Och då Skriften förutsåg att Gud skulle förklara hedningarna rättfärdiga av tro, förkunnade den i förväg detta glada budskap för Abraham: *I dig skall alla folk bli välsignade.*”

Psaltaren 23:6:

Bibel 2000: ”Din godhet och nåd skall följa mig varje dag i mitt liv, och Herrens hus skall vara mitt hem så länge jag lever”.

SFB: ”Idel godhet och nåd skall följa mig i alla mina livsdagar, och jag skall bo i Herrens hus evinnerligen”.

AS

VAR MED I ARBETET FÖR BIBELTROGEN UNDERVISNING!

Var med och hjälp oss med tidskriften *Biblicum!*
Välkommen med din gåva på postgiro 15 23 35-6
eller bankgiro 251-4701.

Utblick över samtiden

Filmen ”The Passion of the Christ”

Denna film återger de sista tolv timmarna av Jesu liv från Getsemane till Golgata, vilka sammanfattas på något mer än två timmar. Under det skildrade passionsdramat vänds kameran därtill mot vissa händelser i Jesu liv och verksamhet: några bilder visar hur han leker som barn, andra en del av hans avskedstal, instiftandet av nattvarden m m.

Filmen är oerhört våldsam och visar mycket blod; den är inte tillåten för barn under femton år. En film görs i första hand för att vara underhållande och förmedla en känsla av närvaro och delaktighet. Det har redan skrivits spaltmetrar om denna film. Den har i stort sett fått positiv kritik men också kritiserats för att vara alltför våldsam. Den negativa kritiken tar ofta sin utgångspunkt i det faktum att det är omöjligt att beskriva verkligheten när hela världens syndaskuld ska försonas.

Det är en omöjlighet, det är säkert de flesta troende människor överens om. En film kan bara förmedla det yttre intrycket; en filmkamera kan lika litet som det mänskliga ögat se in i själen hos den lidande. Det hjälper inte att med skrällande musik och bakgrundsljud av alla de slag försöka beskriva det inre, det mest smärtsamma, ensamheten och övergivenheten. En film kan naturligtvis visa hur de som stod honom närmast i hans lilla krets av lärjungar somnade, en lärjunge var hos fienderna, en svor att han inte kände honom. Men ingen film, ingen människa kan förstå djupet eller innehållet i profetens ord: ”Ingen av folket var med!” Och ingen människa kan förstå vad som ligger i gudsövergivenhetens klagorop: ”Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig!”

Av vissa recensenter har filmen kritiserats för att ge Jesu mor Maria en alltför framträdande plats. Det kanske kan förklaras med det faktum att regissören Mel Gibson själv är romersk katolik. Maria gör sin mest framträdande insats i en scen där hon med ett stycke vitt tyg försöker torka bort blodet som vid gisslandet har stänkt omkring. Den scenen är inte hämtad ur någon av evangelisternas berättelser, men kanske ändå kan få stå opåtalad. Vi bekänner ju att han ”tagit mandom genom jungfru Maria” och Jesus säger: ”Moder, se din son”. Jesus var verkligen hennes älskade son.

Det är med all säkerhet få som går oberörda från *The Passion of the Christ*. Förhoppningsvis leder det till att man tar fram sin Bibel och läser både den förutsägande profetian och evangelisternas berättelser. Då har filmen gjort en stor tjänst. Den inledes med det mäktiga citatet från Jesaja 53, att han var sargad för våra överträdelsers skull och slagen för våra missgärningars skull. Tänk om någon genom att se filmen inser det. Då är det den största vinsten.

Avslutningen kunde ha betonat mer av uppståndelsens faktum, vilket får väldigt liten uppmärksamhet överhuvudtaget. Det är en verklig svaghet i filmen, eftersom hela försoningsverket kulminerar i segern över döden. All predikan om Kristi lidande är meningslös om inte uppståndelsen får stå som kvittot på att Gud förklarat världen rättfärdig. Gibson anstränger sig att komma så nära passionshistorien som möjligt. Alla inblandade talar antingen arameiska eller latin, vilket förstärker intrycket av närhet.

Passionshistorien har fascinerat och utgjort bakgrund till många dikter, psalmer, böcker och nu denna film, som blivit mycket uppmärksam. Ett bestående intryck av filmen är att ingen visade någon barmhärtighet! Paulus säger det med orden: ”Han skonade inte sin Son”. Vi människor är endast åskådare, vi står på sidan om och ser vårt eget deltagande genom att det var mina synder han bar, det var mig han friköpte, inte med guld eller silver utan med sitt heliga och dyra blod och med sin oskyldiga pina och död. Gibson lär ha sagt: ”Läs boken!”.

Klyftigare än Gud?

Den kristna läkartidningen *Medicina* tar i nr 1/2004 upp frågan om äktenskapet. Bakgrunden är diskussionen om vigande av homosexuella par som föranletts av Svenska kyrkans positiva inställning till det. Artikeln tar upp frågan om den gudomliga avsikten med äktenskapet och gör en kort sammanfattning av forskningsresultat som talar för den kristna äktenskapstanken. Den framstående antropologen J D Unwin gjorde iakttagelsen att i de samhällen där man tyglade sin sexuella energi intill absolut monogami frigjordes allt mer energi för att utveckla konst, vetenskap och teknologi. Hans slutsats blev att om ett samhälle vill behålla sin produktiva energi i konst, vetenskap och teknologi bör den uppmuntra monogami. Artikeln fortsätter: ”Det finns ett Gudsord som

citeras 5 gånger i vår Bibel och som kommer första gången i skapelseberättelsen, för att förklara Guds ursprungsplan om relationen mellan man och kvinna: *Därför skall en man överge sin fader och sin moder och hålla sig till sin hustru och de två skall bli ett kött*. Någon har beskrivit dessa ord – som citerades när Jesus ville ge en klar bild av äktenskapets betydelse – som en brunn fylld med kristallklart färskt vatten som har upptäckts av den törstige. Man kan hämta upp från brunnen hur länge som helst och den sinar aldrig. De tre aspekterna av Guds plan för människan inom äktenskapet är: *att överge* (ett offentligt överlåtande av sig själv till sin partner där inga andra relationer kommer före, annat än relationen till Gud), *att hålla sig till sin partner* (en exklusivitet och permanens som ger trygghet och tar bort rädsla) och *att bli ett kött* (en beskrivning av den fysiska relationen som är en Guds gåva till mänskligheten, beskriven så målande i Höga Visan)”.

Om det är något vi i vår tid behöver är det påminnelsen om den välsignelse Gud lovade när han instiftade det heliga äktenskapet. Samtidigt som den ger trygghet och välsignelse till de sammanvigda i äktenskapet, ger den trygghet också till den som väljer att stå ensam och leva i celibat. Det är enbart tragiskt att somliga tror sig vara klyftigare än Gud och kommer med ”nya” idéer om de visa förordningar som Gud har gett åt sin skapelse. Därom vittnar alltför väl all den uppgivenhet och söndring som samtiden hela tiden påminner oss om.

Knutby, ett tidstypiskt drama

Under vintern och våren har begreppet Knutby blivit ett nytt kapitel svensk kriminalhistoria. Vissa kvällstidningar har under mer än två månader haft detta förfärliga drama på sina förstasidor och löpsedlar. Knutbyfallet handlar om ett dubbelmord och ett mordförsök. Det är pastorn i pingstförsamlingen som är åtalad för mord på sin hustru 1999 och för medhjälp till mord på sin andra hustru i januari 2004 och mordförsök på sin granne. Vad är det då som skiljer Knutbymordet från alla andra mord under samma tid i Katrineholm, Karlskrona, Täby med flera orter? Jo, Knutby innehåller just det sensationsjournalistiken ska innehålla: mord, religion, promiskuitet och sektväsen.

Massmedia har på alla tänkbara sätt speglat detta drama och olika experter har uttalat sig. Den lilla oförberedda pingstförsamlingen har

stått där helt ensam mot drevet. Knutbyförsamlingen har erbjudits "hjälp" från många håll men avböjt. De sista rapporterna talar om att församlingen har uteslutits ur pingstkyrkan. Kvar finns nu en liten skara människor som för alltid kommer att förknippas med dessa hemska handlingar. Knutby kan liknas vid en journalistisk krigsskådeplats där endast ruinerna är kvar.

Politiker, kyrkoledare och präster har uttalat sig och kommit med förslag till lösningar. De flesta menar att detta skadar hela kristenheten. En som uttalat sig är prästen i Svenska kyrkan och författaren docent Christian Braw. I Smålandsposten den 18/2 ger han tre bakomliggande orsaker.

Vi citerar: "I Sverige har statsmakten under hela 1900-talet arbetat för att bryta ner folkkyrkans inflytande. 1919 förbjöds Lilla Katekesen i skolan. Genom utnämningsspolitiken har statsmakten konsekvent gynnat liberala, modernistiska krafter i kyrka och teologi ... När man bryter ner folkkyrkan utplånar man emellertid inte människors andliga behov. Vad man åstadkommer är att man sänder dem i famnen på charlataner och sektmakare."

En statskyrka styrd av politiker, som ofta har ytterst liten eller ingen förståelse för kristendomen, kan naturligtvis inte räkna med annat än det beskrivna scenariot. Man kan inte räkna med att statsmakten ska utnämna personer till höga ämbeten för att därmed öka eller bibehålla folkkyrkans/statskyrkans inflytande. Frågan måste istället bli: vad har folkkyrkan då gjort för att ändra på detta? Vad gjorde alla folkkyrkans präster när byskolläraren inte längre var tvungen att undervisa i katekesen? Det var väl i första hand prästens ansvar att undervisa i kristendomens grunder. Eller vad var deras uppgift annars? 1919 tillhörde alla svenska medborgare Svenska kyrkan, ytterst få undantagna. Då konfirmerades i stort alla svenska ungdomar i Svenska kyrkan! Varför fick inte Lilla Katekesen komma till tals där? Det kan väl knappast vara statsmaktens fel?

Man kan också fråga sig: Vad gjorde folkkyrkans präster när utnämningsspolitiken ledde till att lärarna vid de teologiska högskolorna lärde ut historisk-kritisk metod och förnekelse istället för bibeltro? De enda som verkligen vågade opponera var de som inte behövde riskera sin tjänst i folkkyrkan. Det var oftast sådana man inte ens bevärdigades ett svar.

Resultatet av den utbildningen uteblev inte. Därför är det vanligt att man hör präster i Svenska kyrkan tala om Bibeln som ett hopkok av olika religioner, myter och gudsbilder, under det att man kallar sig själv vetenskaplig. Knutby var inte första hand i behov av välmenande, demokratiskt inställda präster, utan av undervisning i Bibeln. De hade behövt hjälp av apostelns undervisning om kvalifikationerna hos pastorn. En rätt pastor ska i sin tur undervisa rätt om både femte, sjätte och tionde budet.

Vad hade politikerna kunnat göra i fallet Knutby? Det första skulle väl ha varit att se till att polisskolan har en bättre utbildning som svarar mot tidens krav. Då hade det förmodligen stannat vid ett mord, som i sig hade varit fasansfullt nog. Mördaren hade sannolikt suttit i fängelse vid tiden för det andra mordet.

Braw menar att den andra bakomliggande orsaken är utplånandet av syndabegreppet. Det leder till blindhet för den egna svagheten och ofullkomligheten. Den tredje orsaken skulle vara att församlingen bestod av enbart yngre människor; man saknade helt enkelt kontakt med den erfarna vuxenvärlden.

En sektledare har med all sannolikhet ingen eller en mycket felaktig självkänedom och saknar av förklarliga skäl kontakt med den äldre generationen. Det skulle vara störande för verksamheten med sådana hänsyn. Men också dessa två orsaker hänger samman med övergivandet av den bibliska undervisningen. Braw nämner den avgående Kd-ledaren Alf Svensson som exempel på en person som nu i mogen ålder kunde göra en viktig insats. Säkert. Vi instämmer: här kan det politiska systemet göra en insats genom att t ex höja pensionsåldern för politiker.

Det finns följaktligen en sak kristenheten kan lära av "Knutbyfallet", nämligen att lyssna till Bibelns ord att inte förlita sig på människor utan på Gud. Den kristna församlingen behöver inte starka ledare och herrar, utan herdar som lär och leder till Guds ord, d v s den Heliga Skrifts undervisning. Ingen landshövding, justitieminister eller f d partiledare kan befria från sektmakeri. Det förmår endast det frigörande evangeliet göra. Det uppnår man inte genom att ge folkkyrkan mer inflytande över politiken.

AS

GÅVOR STIFTELSEN BIBLICUM JANUARI - DECEMBER 2003

Staffan Hulthén, Malmö 200, Stefan Sjökvist, Vartholma 100, Turid Welde, Håvik 465, Yvonne Sandstad, Ljungby 150, Helga Djurberg 500, Elsa Larsson, Skövde 1000, B Edvardsen 115, Martin Wihlborg, Göteborg 150, Hillevi Sjölund, Piteå 50, Hans Eklind, Nyköping 135, Sverre Brandal, Avaldsnes 365, Lars Borgström 198, Peter Vinterqvist, Bagarmossen 100, Peter Vinterqvist, Bagarmossen 100, Ulrik Gunnarsson, Ljungby 200, Lillian Kullenberg 150, Gert Lindell, Stockholm 50, Ida Björkman, Piteå 50, Karl-Erik Karlsson, V Frölunda 100, Ruth Karlsson, V Frölunda 100, Hans Olof Petersson, Jeppo Finland 50, Barbro Rosén, Järpås 423, Peter Vinterqvist, Bagarmossen 150, Raymond Backsjö, Falun 1000, Peter Balldin, Malmö 300, Maria Lindström, Umeå 150, Olof Ahlström, V Frölunda 150, Hans Eklind, Nyköping 200, Ingemar Andersson, Åsljunga 200, Bengt-Gunnar Wingård, Kil 35, Martti Kaven, Brösarp 50, Eda Larsson, Råneå 200, Föreningen Logos, Österbotten Finland 450, Claes Olofsson, Hudiksvall 50, Mats o Susanne Öhman, 100, Bengt Jones, Avesta 1060,00, Ingemar Andersson, Åsljunga 200, Luth Immanuel förs, Umeå 1011, Heliga Tref församling, Göteborg 2000, Rikard Fingal, Ljungby 500, Gertrud Balldin, Malmö 200, Helga Djurbergs minne U o CP 1000, Helga Djurbergs minne Seth o Birgitta 500, Lilly Nilssons minne U o CP 300, Helga Djurbergs minne, S o H Sjöqvist 500, Hanna o Andreas Drechsler, Tyskland 50, Leif Mæland, Bremnes 365, Raymond Backsjö, Falun 500, Eivor Waljö, Tännö 300, Hans Eklind, Nyköping 100, Annika Svan, Karlsskoga 100, 6 mån hyra onämnd 30000, Rickard Fingal, Ljungby 1000,00, Peter Vinterqvist, Bagarmossen 300, Ingemar Andersson, Åsljunga 200, Øyvind Edvardsen, Ålgård 100, Eda Larsson, Råneå 500, Richard Lindmark minne Ambjörn Lindmark 500, Vera Marklund, Vaxholm 2000, Harald Svantesson, Bandhagen 200, Lars Larsson, Fotskäl 100, Tomas o Sofie Erlandson Norrköping 2000, Bernhard Edvardsen, Stavanger 250, Øyvind Edvardsen, Ålgård 100, Jostein Stokkeland, Krokkleiva 500, Tor Jakob Welde Laksevåg 400, Martin Engvall, Kågeröd 2000, Onämnd 2000, Egon Olsson, Jörlanda 500, Henry Johansson, Ljungby 350, Richard Fingal, Ljungby 1000, Øyvind Edvardsen, Ålgård 100, Dan Erlandsson, Norrköping 1000, Jack Johansson Ljungby 150, Elly och Åke Säll, Eksjö 200, Nina Edvardsen Ålgård 500, Yvonne Sandstad, Ljungby 200, Kirsti Edvardsen, Haugesund 200, Rikard Lindmark, Vännäs 10000, Hans Eklind, Nyköping 200, Barbro Englund, V Frölunda 50, Kerstin Waljö, Tännö 200, Anders Kindstedt, Enskede 500, Liselotte Sjölund, Piteå 200, Peter Vinterqvist, Bagarmossen 400, Raimond Backsjö, Falun 500, Hillevi Sjölund, Piteå 300, Harald Svantesson Bandhagen 200, Irene Koivumaa 200, S:t Petri förs Råneå 3600, Elsa Larsson, skövde 1000, Peter Balldin, Malmö 1000, Gerhard Hansson, Göteborg 300, Ingvar Johansson, Sölvesborg 100, Stfelsen Rahael, Mora 100, Birger Kvilhaugsvik, Avaldsnes 300, Øyvind Edvardsen, Ålgård 100, Jostein Carlsen, Krisitiansand 320, Mats o Susanne Öhman, Visträsk 200, Ingemar Andersson Åsljunga 200,

S:t Paulus ev luth förs, Sthlm 10000, Bo o Ingrid Tholander, Åsa 1000, Lutherska Imanuel församlingen, Umeå 2000, Gertrud Balldin, Limhamn 350, Lars Larsson, Fotskäl 100, Stiftelsen Raphael, Mora 100, Tomas Hansson, Norrköping 100, Nils Gunnar Pettersson Karlskoga 40, Olof Ahlström, V Frölunda 200, St Lukas församling, Stavanger 1000, Peter Vinterqvist, Bagarmossen 200, Leif Mæland, Bremnes 430, Bernhard Edvardsen, Stavanger 500, Richard Fingal Ljungby 2500, Peter Vinterqvist, Bagarmossen 150, Eivor Waljö, Tännö 1000, Richard Fingal, Ljungby 1300, Peter Vinterqvist Bagarmossen 400, onämnd 300, Kirsti Edvardsen, Haugesund 300, Øyvind Edvardsen, Ålgård 100, Sigrid Gullaksen, Stavanger 365, Eda Larsson, Råneå 500, Bengt Jones Avesta 500, Lillian Kullenberg, minne Sven Björkman 500, Rolf Nordström, Råneå 200, Anders Lindman, Göteborg 100, Gunnar Söreke, Gemla 50, Staffan Hulthén, Malmö 150, S & B Erlandsson, Västerås 150, Martin Engvall, Kågeröd 1000, Alfons Sandström Tavelsjö 350, Gunnar o Aina Klang, Luleå 350, Ingvar Johansson, Sölvesborg 100, Ida Björkman, Piteå 50, Tor Jakob Welde, Laksevåg 700, Birger Kvilhaugsvik, Avaldsnes 365.

Summa: 110.192 kr

Gåvor till gratispridning, januari - december 2003

Peter Balldin, Malmö 150, Gunnar Aktås 50, NN 50, Øyvind Mjåland Vennesla, Norge 200, Hans Eklind, Nyköping 100, Martin Engvall, Kågeröd 350, Barbro Englund, V Frölunda 50, Ingrid Olsson, Göteborg 200, Elfin Bard, Broaryd 100, Bengt Jones Avesta 150.

Summa: 1.400 kr

Gåvor till Carl Petersons minne, januari - mars 2004

Henry Johansson, Ljungby 100, Torsten Carlsson, Uppsala 500, S o B Erlandsson, Västerås 2000, T o S Erlandsson, Norrköping 1000, Göran Hildingsson, Bankeryd 350, Andreas o Hanna Dreschler 500, Förmedling via Bjerstafs begr byrå 800, Gunilla o Stefan 1000, fam Lars Larsson, Fotskäl 1000, Lutherska Immanuelförsaml Umeå 1000, Förmedling Wickmans begr byrå 11600, Gåvor vid Carls begravning 3540, Rune Malm Gbg 1 000, Rune Lindgren, Markaryd 200, Egil o Nina 500, Maj o Alex 200, Lutherilainen Tunnustuskirkko 700, Aud Turid Welde, Håvik 1 000, Gertrud Balldin, Limhamn 200

Summa: 27.190 kr

Varmt tack för dessa gåvor.

Lars Eliasson
Stiftelsen Biblicums kassör

Vädjan om hjälp

■ Vi vädjar till alla som förstår värdet av ett fritt bibelforskningscentrum för information och forskning att ekonomiskt stödja Stiftelsen Biblicum. Utan trogna understödjare kan Biblicum inte fullfölja sin viktiga uppgift.

Bankgiro Sverige 251-4701
Postgiro Sverige 15 23 35-6
Bankgiro Norge 7877.08.15400
Sampa Bank Finland 800017-70843747

■ Hjälp oss att sprida våra böcker och småskrifter! Inte minst studerande och lärare behöver en saklig information om Bibeln och bibelforskningen, som inte tar sin utgångspunkt i förlagade bibelkritiska teorier utan noggrant presenterar *biblisk tro* och *historiska fakta om Bibeln*.

■ Hjälp oss också att få flera understödjare och prenumeranter på vår tidskrift!

Stiftelsen Biblicum

Besöksadress:

Hantverkaregatan 8B, 341 36 Ljungby. Tel 0372/86303

Postadress:

Ordförande Alvar Svenson, Klasgatan 10, 340 14 Lagan
Tel 0372/30857. E-mail: alvar.svenson@swipnet.se

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, 331 35 Värnamo
Tel 0370/18217. E-mail: biblicum@bredband.net

Kontakt i Norge:

Egil Edvardsen, Solåsvn. 20, 4330 Ålgård
Tel 51617540. E-mail: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no